

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.05 - МКР. 1717 «С» 2024.10.07. 001. ПЗ

ВОЙЦЕХІВСЬКОГО ВАДИМА

ВОЛОДИМИРОВИЧА

2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК: 336.221:347.15.17:0004.775

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри обліку та
оподаткування

_____ **Анатолій ДІБРОВА**
(підпис)

_____ **Володимир ЛИТВИНЕНКО**
(підпис)

«__» _____ 2024 року

«__» _____ 2024 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Оподаткування доходів фізичних осіб, їх облік та внутрішній контроль в умовах розвитку інформаційних технологій»

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

**Гарант освітньо-
професійної програми**

к.е.н., доцент

_____ (підпис)

Тамара ГУРЕНКО

**Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи**

к.е.н., доцент

_____ (підпис)

Тетяна СЛЕСАР

(ПІБ керівника)

Виконав

_____ (підпис)

Вадим ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ

(ПІБ студента)

Київ - 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
обліку та оподаткування

к.е.н., доц. _____ **Володимир ЛИТВИНЕНКО**
“ ____ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Войцехівському Вадиму Володимировичу

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Оподаткування доходів фізичних осіб, їх облік та внутрішній контроль в умовах розвитку інформаційних технологій»
затверджена наказом ректора НУБіП України від 07 жовтня 2024 року № 1717«С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчо-нормативна база України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, інформація Інтернет видань і веб – сайтів та дані обліку і звітності ТОВ АПК «СВІТАНОК»

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Розрахунки за податком на доходи фізичних осіб як об'єкт обліку і внутрішнього контролю;
2. Організація і методика обліку податку на доходи фізичних осіб;
3. Внутрішній контроль розрахунків за податком на доходи фізичних осіб.

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « ____ » _____ 2023 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

_____
(Підпис)

Тетяна СЛЕСАР
(прізвище та ініціали)

**Завдання прийняв до
виконання**

_____
(Підпис)

Вадим ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою «Оподаткування доходів фізичних осіб, їх облік та внутрішній контроль в умовах розвитку інформаційних технологій»

Формування сучасної вітчизняної системи оподаткування є важливою складовою процесу розбудови економіки України та її євроінтеграції. Сучасний вітчизняний механізм оподаткування доходів фізичних осіб неефективний і потребує вирішення низки проблем через застосування вдосконалених правових засад, враховуючи державні завдання подальшої активізації соціальної політики. Вибрана тема магістерської роботи розкриває важливі аспекти розрахунків по податку на доходи фізичних осіб, що свідчить про її актуальність і необхідність даного дослідження.

В роботі в достатній мірі висвітлено теоретичні засади обліку і внутрішнього контролю розрахунків по податку з доходів фізичних осіб. Значна увага в магістерській кваліфікаційній роботі відведена глибокому вивченню економічної сутності та ролі розрахунків по податку з доходів фізичних осіб та правовому і регламентному забезпеченню обліку оподаткування їх. В повній мірі визначені цілі та задачі контролю розрахунків по податку з доходів фізичних осіб.

На матеріалах досліджуваного ТОВ АПК «СВІТАНОК» розглянуто актуальні питання аналітичного та синтетичного обліку розрахунків та організації і методитки обліку податку на доходи фізичних осіб. Вивчені в достатній мірі питання відображення у звітності розрахунків по податках і зборах з доходів фізичних осіб в умовах комп'ютерного середовища.

Ключові слова: оподаткування доходів фізичних осіб, розрахунки за податками, облік оподаткування, внутрішній контроль розрахунків за податками, міжнародний досвід оподаткування

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. РОЗРАХУНКИ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	5
1.1. Оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід та національна практика	5
1.2. Сутність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб: обліково-економічний вимір	12
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИТКА ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	18
2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства	18
2.2. Організація обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб	22
2.3. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб	27
2.4. Формування звітності щодо розрахунків за податком на доходи фізичних осіб в умовах комп'ютерного середовища	30
Висновки до розділу 2	40
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	42
3.1. Організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб та його інформаційне забезпечення	42
3.2. Процедури внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб	50
3.3. Узагальнення результатів внутрішнього контролю та шляхи його вдосконалення	53
Висновки до розділу 3	62
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Одним з головних податків, за допомогою якого регулюється розподіл фінансових ресурсів між державою та населенням є податок з доходів фізичних осіб. Розвиток інформаційних технологій значно впливає на процеси оподаткування, обліку та контролю доходів фізичних осіб. Інформаційні технології змінюють способи ведення обліку та контролю доходів фізичних осіб. Впровадження автоматизованих систем обліку дозволяє підвищити точність і швидкість обробки даних, що зменшує ризик помилок.

Постійні зміни в податковому законодавстві вимагають оперативного оновлення систем обліку та контролю, що можливо лише за умови використання сучасних ІТ-рішень. Використання інформаційних технологій сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій, що важливо для податкових органів та суспільства в цілому. Це дозволяє більш ефективно виявляти порушення та уникати ухилення від сплати податків.

Проблемам оподаткування доходів фізичних осіб присвятили велику кількість праць науковці, серед яких потрібно виділити наступних: Мартиненко В. П., Помулеву В. М., Десятнюк О. М., Нестеренко О. О., Лисенко Н. М., Луценко І. С., Вознюк О. Б., Юрчишина Л. В., Свириденко О. О., Боровик П. М., Черник Д., Меліхова Т. О., Непочатенко О.О., Ткаченко Н. М., Андрущенко В., Магда Г. В., Швабій К. І., Швець Ю. О., Парій Д. Ю. та інших.

Мета роботи – комплексне дослідження та аналіз впливу сучасних інформаційних технологій на процес оподаткування, обліку та внутрішнього контролю доходів фізичних осіб.

Завдання роботи:

- розглянути оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід та національну практику;
- визначити сутність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб: обліково-економічний вимір;
- дати організаційно-економічну характеристика господарювання;

- розглянути організацію обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб;
- розглянути синтетичний та аналітичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб;
- розглянути організацію внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб та його інформаційне забезпечення;
- дослідити процедури внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб;
- узагальнити результати внутрішнього контролю та шляхи його вдосконалення.

Об’єкт дослідження – процес організації обліку та контролю оподаткування доходів фізичних осіб в ТОВ АПК «СВІТАНОК».

Предмет дослідження – комплекс теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку та контролю оподаткування доходів фізичних осіб.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, системний і еволюційний підходи, які застосовувалися для вивчення фундаментальних положень економічної науки стосовно особливостей оподаткування доходів фізичних осіб та їх обліку. Також використані наступні наукові методи: аналізу і синтезу, абстрактно-логічний, монографічний, емпіричний, статистичних групувань, графічний, логістичний, розрахунково-конструктивний, метод прогнозування.

Інформаційну базу дослідження становлять Податковий кодекс України, законодавчі і нормативні акти, якими регламентуються порядок оподаткування, періодичні видання, наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених, статистична інформація, звітність досліджуваного підприємства,

Наукова новизна одержаних результатів. У магістерській кваліфікаційній роботі пропонується обчислювати податок на доходи фізичних осіб за зростаючою шкалою, що, на нашу думку, має зменшити податкове навантаження на соціально незахищені верстви населення та збільшити відповідальність платника податків за ухилення від сплати податків.

РОЗДІЛ 1

РОЗРАХУНКИ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

1.1. Оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід та національна практика

Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні є важливою складовою бюджетно-податкової політики держави. Воно спрямоване на забезпечення стабільних надходжень до бюджету та створення умов для економічного зростання і соціальної справедливості. Економічна сутність податку з доходів фізичних осіб полягає у перерахуванні до держбюджету частини доходів громадян на забезпечення держвидатків для підтримки соціально-економічної стабільності на макроекономічному рівні. Отже, цей податок виконує фіскальну і розподільчо-регулюючу функції[3].

Розподільчо-регулююча функція ПДФО сприяє зменшенню соціальної нерівності та забезпеченню більш справедливого розподілу багатства в суспільстві.

Найбільш очевидна функція ПДФО – це забезпечення держави стабільними фінансовими ресурсами. Зібрані податки використовуються для фінансування різних сфер життя суспільства: освіти, охорони здоров'я, інфраструктури, оборони тощо.

Завдяки регулярним надходженням ПДФО держава може планувати та реалізовувати довгострокові програми розвитку. Це сприяє стабілізації економіки та створенню сприятливих умов для бізнесу.

Сучасні завдання, які постають перед державою стосовно вдосконалення податкової системи за критеріями розвинутих країн, підходів до реалізації політики оподаткування доходів фізичних осіб, перехід на середньострокове бюджетне планування податкових надходжень, з одного боку, та уникнення вже відомих для інших держав проблем, з якими вони стикалися – з іншого боку, обумовлюють необхідність дослідження існуючого досвіду політики оподаткування доходів фізичних осіб[2].

Визначення сутності податку з доходів фізичних осіб

Джерело	Визначення
1	2
Андрущенко В.Л.	є обов'язковими платежами, що стягуються державою з фізичних та юридичних осіб з метою забезпечення фінансування суспільних потреб. Встановлюються через законодавчий процес, що забезпечує певну міру демократичності в прийнятті рішень щодо податкової політики. Незважаючи на демократичність процесу їх встановлення, податки є примусовими платежами. Є альтернативним способом фінансування держвитрат порівняно з емісією грошей або залученням позик. Дозволяють уникати інфляційних ризиків, пов'язаних з емісією, та боргового навантаження, пов'язаного з позиками
Леоненко М.П.	Обов'язкові внески платників до бюджету та позабюджетних фондів, строки і розмір сплати яких регламентується податковим законодавством
Мельник П.В.	Нецільовий, безоплатний (нееквівалентний), безповоротний обов'язковий платіж державі
Онисько С.М.	Обов'язковий платіж, що стягується з юридичних та фізичних осіб до бюджетів всіх рівнів у безспірному порядку
Хімичева Н.І.	Обов'язкові і за юридичною формою індивідуально безоплатні платежі фізичних та юридичних осіб, встановлені органами держвлади для зарахування в бюджетну державну систему (або позабюджетні цільові фонди) з визначенням їх строків сплати та розміру
ПКУ	обов'язковий, безумовний платіж до відповідного (державного або місцевого) бюджету, що стягується з платника податків

Розроблено автором на основі [12,25,29,31,40,45,47]

Отже, за даними таблиці 1.1 можна зробити висновок, що податок з доходів фізичних осіб – загальнодержавний прямий податок, який стягується з доходів фізичних осіб. Порядок його нарахування та сплати регулюється Податковим кодексом України. Цей податок стягується як з резидентів, так і з нерезидентів.

Основними елементами податку з доходів фізичних осіб є платники податку, податковий період, база та об'єкт оподаткування, порядок сплати та ставка податку. Базова ставка в Україні складає 18% [45]. Це найбільший прямий податок з громадян в Україні. Для зменшення податкового тиску на доходи малозабезпечених осіб база оподаткування може бути зменшена на величину соціальної податкової пільги[44].

Об'єкти оподаткування податком з доходів фізичних осіб представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Об'єкти оподаткування податком з доходів фізичних осіб

Резиденти			Нерезиденти		
1			2		
загальний оподатковуваний дохід	місячний дохід	(річний)	загальний оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні	місячний дохід	(річний)
доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання)			доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання)		
іноземні доходи – доходи, отримані з джерел за межами України					

Розроблено автором на основі [45,46,53]

На рисунку 1.1 представлено динаміку частки податку з доходів фізичних осіб у ВВП України протягом 2020-2023 років

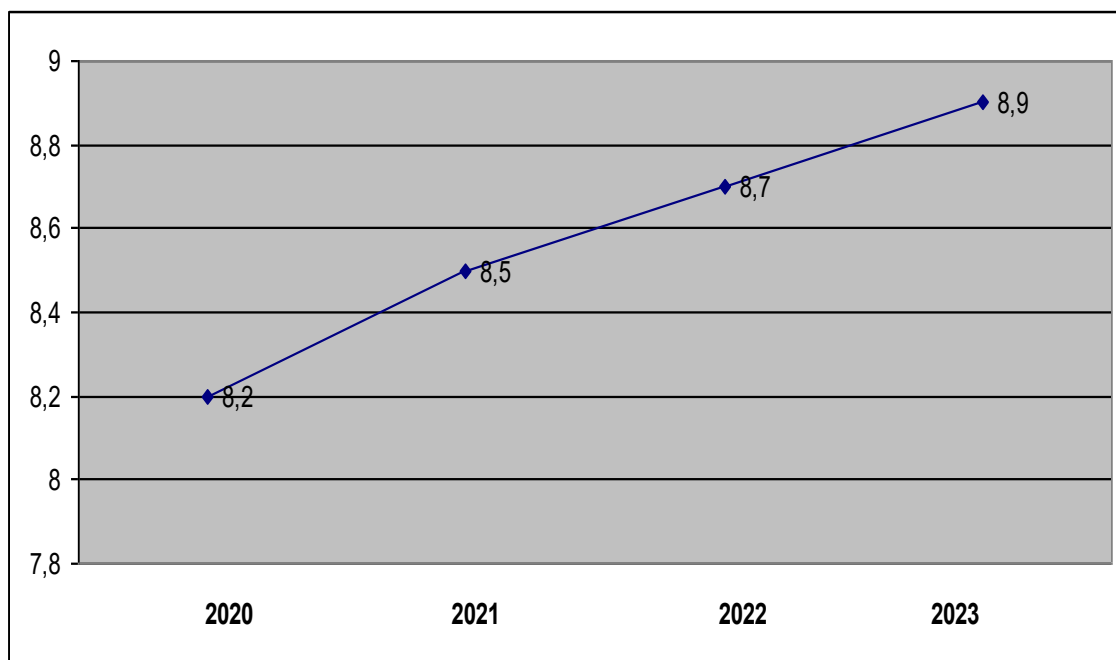

Рис. 1.1 Динаміка частки ПДФО у ВВП України протягом 2020-2023 років

За даними, представленими на рисунку 1.1 можна зробити висновок, що з 2020 до 2023 року частка податку з доходів фізичних осіб у ВВП поступово

зростала: в 2020 році вона складала приблизно 8,2%, а до 2023 року вона збільшилася до 8,9%[9]. Зростання частки податку з доходів фізичних осіб у ВВП є стабільним та поступовим, що свідчить про певну стабільність у податковій політиці та економічному стані України. Збільшення частки податку з доходів фізичних осіб пов'язане зі зростанням доходів населення, зокрема зі зростанням розміру мінімальної заробітної плати.

На розмір надходжень від оподаткування податком з доходів фізичних осіб до бюджетів України впливають чинники, представлені в таблиці 1.3:

Таблиця 1.3

Чинники, що впливають на розмір надходжень від оподаткування податком з доходів фізичних осіб

Чинники	Характеристика
1	2
Демографічні	
Чисельність населення	зменшення чисельності населення знижує базу оподаткування
Міграція працездатного населення	виїзд працездатного населення за кордон зменшує кількість платників податків.
Рівень зайнятості	чим вищий рівень зайнятості, тим більша база для оподаткування
Економічні	
Розмір мінімальної зарплати	Збільшення мінімальної зарплати підвищує податкові надходження
Рівень інфляції	Висока інфляція може знижувати реальну вартість надходжень від податків
Рівень тіньової економіки	Велика частка тіньової економіки знижує офіційні податкові надходження.
Правові	
Політика органів влади у справлянні податку	Ефективність фіскальної політики впливає на обсяги надходжень.
Податкове законодавство	Зміни у законодавстві можуть стимулювати або стримувати надходження податків
Соціально-культурні	
Рівень податкової культури населення	Високий рівень податкової культури сприяє добровільній сплаті податків
Фінансова грамотність	Освіченість населення у фінансових питаннях впливає на чесне декларування доходів.

Розроблено автором на основі [12,16,25,29,31]

З метою вдосконалення механізму справляння податку з доходів фізичних осіб доцільним буде розглянути зарубіжний досвід оподаткування. Наразі у світі існує декілька способів стягування податку з доходів фізичних осіб (табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Способи стягування податку на доходи фізичних осіб

Спосіб	Характеристика
1	2
В залежності від сімейного статусу платника	індивідуальне; сімейне (оподатковується загальний дохід сім'ї)
В залежності від постійного або непостійного резидентства	доходи постійних резидентів оподатковуються незалежно від їхнього місця отримання; доходи непостійних резидентів, які виплачуються за межами держави, не оподатковуються; доходи нерезидентів оподатковуються лише у країні отримання доходу
В залежності від ставок оподаткування	пропорційне – податкова ставка фіксована для будь-якої величини доходу; прогресивне оподаткування – ставка зростає зі збільшенням доходу

Розроблено автором на основі [17,18,24,50]

В економічно розвинених країнах Західної Європи та Північної Америки податок на доходи фізичних осіб є основним фіскальним податком. У цих країнах вагомий фіскальний тягар несуть заможні громадяни, тоді як бідне населення або взагалі не сплачує індивідуальний податок, або сплачує його незначну частку від отриманого доходу [50]. Це є прикладом ефективного застосування принципу соціальної справедливості податкових систем.

Такий підхід зумовлений специфікою західної податкової політики, яка спрямована на забезпечення високих соціальних стандартів життя громадян. Видатки на соціальне страхування та соціальні трансферти в більшості європейських держав фінансуються за рахунок надходжень від податку на доходи фізичних осіб. Це дозволяє забезпечувати громадян доступом до якісних соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта, пенсійне забезпечення та інші види соціального захисту.

Максимальні ставки оподаткування доходів громадян застосовуються у Швеції (57%), Бельгії (54%), Данії та Іспанії (52%), Франції та Німеччині (45%), а також США (37%) [3].

У Франції адміністрування податку на доходи фізичних осіб здійснює податкова служба. Відповідно до французької податкової системи, всі доходи населення поділяються на 8 груп, кожна з яких має свою специфіку розрахунку, включаючи різні пільги та відрахування. Застосовується прогресивна шкала оподаткування від 14% до 45%. Максимальна ставка (45%) застосовується до доходу родини понад 156244 євро на рік. Неоподатковуваний мінімум становить 6 011 євро на рік [66].

У Німеччині діє система оподаткування, аналогічна французькій. Тут податок на доходи фізичних осіб є одним із бюджетоутворюючих податків. При стягуванні податку враховуються податкові класи і види діяльності, а також використовуються податкові карти та таблиці. Існує 6 податкових класів, які розділяють платників залежно від їхнього сімейного стану, кількості працюючих у родині, наявності дітей, а також від окремого або спільного ведення бюджету родини. Податкові класи дозволяють більш гнучко враховувати різні життєві ситуації платників податків. Ставки податку диференціюються від 14% до 45%. Доходи, розмір яких менший за 9 169 євро на рік, оподатковуються за ставкою 0% [43].

В Італії податок на доходи фізичних осіб сплачують як резиденти, так і нерезиденти. Однак, оподатковуються всі доходи резидентів, незалежно від того, де вони отримані, тоді як нерезиденти сплачують податок тільки з доходів, отриманих на митній території Італії. Доходи платників податку в Італії диференціюються на 5 груп залежно від джерел надходжень. Доходи оподатковуються за прогресивною ставкою від 23% до 43% [24].

В Канаді стягується особистий прибутковий податок, який сплачується на федеративному та провінційному рівнях. Особливості цієї системи включають різні ставки оподаткування в залежності від рівня доходів. Доходи, нижчі за 10 382 доларів на рік, не оподатковуються.

Прогресивні ставки оподаткування:

15% – для доходів від 10 382 до 41 544 доларів.

22% – для доходів від 41 545 до 83 088 доларів.

26% – для доходів від 83 089 до 128 800 доларів.

29% – для доходів понад 128 801 доларів [17].

Крім федерального податку, кожна провінція Канади має власну систему оподаткування з різними ставками, які можуть значно варіюватися залежно від регіону. На провінційному рівні застосовуються ставки у розмірі 7-21%.

В США ставки податку на доходи фізичних осіб поділяють на 7 рівнів та диференціюють в залежності від сімейного статусу громадянина. Ставки податку становлять 10%, 12%, 22%, 24%, 32%, 35% та 37%. Сімейні статуси: одна особа; подружжя зі спільним або окремим декларуванням доходів, вдова, вдівець; голова домогосподарства [50].

Згідно податкового законодавства Сполучених Штатів найменшу ставку податку сплачує одна особа у розмірі 10%, за умови, що її дохід не перевищує 9 525 доларів США на рік, для подружжя зі спільним декларуванням доходів ця сума збільшується у 2 рази. Найвища ставка 37% використовується щодо доходу однієї особи, який перевищує 500 001 дол. США на рік[18]. Тут функціонує 2 види вирахувань з суми оподаткованого доходу фізичних осіб – стандартне та постатейні. Платник податку має право обирати лише один вид вирахувань: у вигляді фіксованої суми (стандартне вирахування), або в залежності від розміру дозволених до вирахувань витрат, за умови, що ці витрати понесені платником (постатейні вирахування).

На вибір платника між цими видами вирахувань впливає те, наскільки перший чи другий із них дозволяє зменшити його оподатковуваний дохід і, відповідно, зменшити розмір нарахованих йому податкових зобов'язань. Для оформлення постатейних вирахувань платник податків має не лише заповнити додаткові форми, але і здійснювати облік, а також подати підтвердуючі документи про здійснені витрати [66]. Це робить процес отримання постатейних вирахувань доволі складним у порівнянні з стандартними вирахуваннями.

Існують держави, які повністю відмовились від стягнення податку на доходи фізичних осіб зі своїх громадян. До них відносяться Кувейт, Бахрейн та Оман, які поповнюють бюджет за рахунок продажу нафти, а також Андорра, Багами, Бермуди та Монако, які отримують доходи від туризму [24].

Таким чином можна зробити висновки, що оподаткування доходів фізичних осіб в Україні є ключовою складовою бюджетно-податкової політики держави, яка спрямована на забезпечення стабільних надходжень до бюджету, створення умов для економічного зростання та підтримку соціальної справедливості.

В світі існують різні підходи до оподаткування. Податок може стягуватися в залежності від сімейного статусу платника, постійного або непостійного резидентства та ставок оподаткування (пропорційне або прогресивне). В розвинених країнах, таких як Швеція, Бельгія, Данія, Франція, Німеччина та США, використовується прогресивне оподаткування, де ставки податку збільшуються зі зростанням доходу. Це дозволяє перерозподіляти доходи та забезпечувати високі соціальні стандарти. Враховуючи зарубіжний досвід, Україна може вдосконалити свою податкову систему, запровадивши прогресивні ставки оподаткування, підвищивши ефективність адміністрування податків та забезпечивши соціальну справедливість.

1.2 Сутність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб: обліково-економічний вимір

Податок на доходи фізичних осіб є одним з основних джерел доходів бюджету держави. Цей податок обчислюється на основі доходів, отриманих фізичною особою протягом податкового періоду [67].

Розрахунок податку на доходи фізичних осіб полягає в обчисленні суми податку, яку повинен сплатити кожен платник, залежно від його доходів. Цей процес має важливе обліково-економічний вимір, оскільки він стосується доходів,

які отримує фізична особа, та включає в себе різні види доходів, витрат, пільг та інших фінансових аспектів [31].

Функції податку на доходи фізичних осіб представлені на рисунку 1.2.

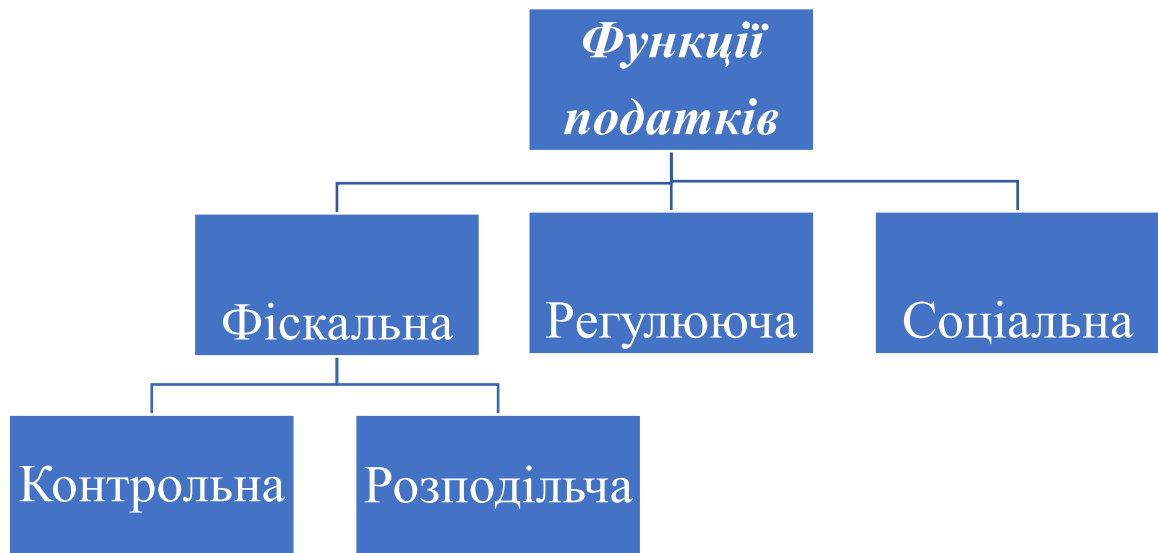

Рис. 1.2 Функції ПДФО

Найдавнішою вважається фіскальна функція. Для реалізації цієї функції важливе значення має стабільність та постійність надходження коштів у розпорядження держави. В рамках цієї функції можна виділити 2 підфункції – розподільчу та контрольну [29].

Контрольна і розподільча підфункція податків – важливі аспекти податкової системи, які взаємодіють для забезпечення правильності збирання та розподілу податків. Контрольна підфункція спрямована на підтримання податкової дисципліни, що означає вчасну та повну сплату податків згідно з встановленими законодавством вимогами. Розподільча підфункція, у свою чергу, відіграє роль у розподілі зібраних доходів у державному бюджеті для його наповнення та фінансування різних програм.

Регулююча функція передбачає, що податок є не лише фіскальним інструментом, але й регулятором господарських процесів. Сутність цієї функції полягає в тому, що податок впливає на різні види діяльності його платників.

Податки істотно впливають на відтворення суспільного продукту, стимулюючи або стримуючи темпи його розширення, збільшуючи або зменшуючи накопичення капіталу, підвищуючи або знижуючи платоспроможний попит населення тощо [25].

ПДФО стосується всіх верств економічно активного населення країни, незалежно від соціального статусу чи доходу. ПДФО сприяє реалізації принципів справедливості і рівномірного розподілу податкового тягаря, забезпечуючи відповідність між оплатою праці і результатами праці. Податок на доходи фізичних осіб впливає на структуру кінцевих доходів населення і формування платоспроможного попиту, що є ключовим фактором для економічного розвитку[12].

Цей податок дозволяє оподатковувати доходи, отримані з різних джерел (заробітна плата, інвестиційні доходи, дивіденди), що сприяє більш справедливому розподілу податкового навантаження.

Структура загального оподаткованого доходу платника ПДФО представлена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Структура загального оподаткованого доходу платника ПДФО

Пасивні доходи	Зарплата, сума винагород, додаткові блага	Доходи від продажу рухомого та нерухомого майна, об'єктів майнових і немайнових прав	Інші доходи
Орендні платежі Дивіденди, виграш, призи, відсотки, роялті Благодійна допомога Інвестиційний прибуток Подарунки та спадщина Страхові виплати й відшкодування			Доходи попередніх податкових періодів Сума заборгованості Надміру витрачені кошти на відрядження та під звіт Хабарі, скарб Штраф, неустойка, пеня Доходи нерезидентів Іноземні доходи

Розроблено автором на основі [12,29,37,45]

Ставка податку на доходи із заробітної плати, інших винагород та компенсаційних виплат, а також інших виплат і доходів, що виплачуються платникам, пов'язаним із трудовими відносинами та цивільно-правовими договорами, становить 18% від бази оподаткування [45].

Доходи резидентів у вигляді дивідендів на акції та корпоративних прав, які отримують платники податку на прибуток підприємств, оподатковуються за ставкою 5% від бази оподаткування [45]. Це стосується доходів у вигляді дивідендів на акції, за винятком інвестиційних сертифікатів, сплачених пайовими фондами.

Для майна, успадкованого членами сім'ї спадкодавця першого та другого ступеня споріднення, ставка податку становить 0% від бази оподаткування [45].

Порядок нарахування, утримання і сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету змінюється в залежності від суб'єкта, який нараховує дохід.

Якщо доходи нараховуються податковим агентом на користь платника податку, він зобов'язаний утримати податок із суми доходу та сплатити його до бюджету під час виплати оподаткованого доходу. Сплата здійснюється єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання документа на перерахування податку до бюджету. Якщо дохід надається у негрошовій формі чи виплачується готівкою з каси податкового агента, податок сплачується до бюджету протягом наступного банківського дня [42].

Якщо дохід нараховується, але не виплачується платнику податку, податок, який підлягає утриманню, повинен бути перерахований до бюджету податковим агентом.

Якщо доходи нараховує особа, яка не є податковим агентом, платник податку зобов'язаний включити ці доходи до свого загального річного оподаткованого доходу, подати податкову декларацію за підсумками звітного року та самостійно сплатити податок [46].

Розрахунок податкових зобов'язань з оподатковуваного доходу, нарахованого у джерела його виплати, здійснюється податковим агентом, включаючи роботодавців та органи Пенсійного фонду України.

Утриманий з доходів резидентів і нерезидентів податок перераховується до бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України. Органи, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, розподіляють ці кошти згідно з нормативами, визначеними Бюджетним кодексом України, та направляють їх до відповідних бюджетів.

Отже, економічний вимір розрахунків за податком на доходи фізичних осіб відображає вплив цього податку на фінансовий стан платників податків та податкових агентів, а також на загальні податкові надходження держави. Ефективне управління цими процесами забезпечує стабільність бюджетних надходжень і справедливий розподіл податкового навантаження.

Висновки до розділу 1

Ознайомившись з даними дослідження ми можемо зробити висновок, що податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – один з основних джерел наповнення державного та місцевих бюджетів, який сплачують громадяни з отриманих доходів. Цей податок має важливе фіскальне та соціально-економічне значення, оскільки забезпечує фінансування соціальних, освітніх, медичних та інших державних послуг, сприяючи стабільності держави і покращенню якості життя населення.

Основні аспекти ПДФО:

1. Ставка податку. В Україні стандартна ставка ПДФО становить 18%, а також існує військовий збір у розмірі 1,5%, що разом складає 19,5% з доходу фізичної особи.
2. Об'єкт оподаткування. Доходом, який підлягає оподаткуванню, вважаються заробітна плата, доходи від підприємницької діяльності, інвестицій, майнові надходження тощо.
3. Фіскальна роль. ПДФО є одним з найбільш стабільних та передбачуваних джерел доходів, що дозволяє уряду забезпечувати фінансову стабільність.

4. Соціальна справедливість. Податок допомагає перерозподіляти доходи, сприяючи рівності через прогресивну шкалу ставок і різні пільги (наприклад, податкові знижки для сімей з дітьми, інвалідів тощо).

ПДФО є основним інструментом забезпечення держави необхідними ресурсами для виконання її соціальних зобов'язань, а також стимулює відповідальне ставлення громадян до сплати податків. Його справедливий розподіл і належне адміністрування сприяють сталому розвитку економіки та добробуту суспільства.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства

ТОВ АПК «СВІТАНОК» було створено 05 грудня 2006 року. Код ЄДРПОУ 34490542. Підприємство зареєстроване за адресою Україна, Чернігівська обл., Ніжинський р-н, село Талалаївка, вул. Прилуцька, 125. Керівником підприємства є Лісний Андрій Ярославович. Розмір статутного капіталу складає 27194656 грн. Кількість працівників складає 222 особи.

Основним видом діяльності ТОВ АПК «СВІТАНОК» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (код КВЕД 01.11).

Крім того до видів діяльності підприємства входять:

- 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур;
- 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- 01.43 Розведення коней та інших тварин родини конячих;
- 01.45 Розведення овець і кіз;
- 01.47 Розведення свійської птиці;
- 01.50 Змішане сільське господарство;
- 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;
- 16.10 Лісопилне та стругальне виробництво;
- 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- 45.31 Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів.

ТОВ АПК «СВІТАНОК» – українська компанія, основною але не єдиною сферою діяльності якої є рослинництво. Підприємство орієнтоване на безперервний процес виробництва та реалізації сільгосппродукції.

Конкурентні переваги:

- Широкий асортимент товарів.
- Висока якість.

– Привабливі ціни.

ТОВ АПК «СВІТАНОК» охоплює широке коло покупців: фермери, садівники, дачники, організації, торговельні мережі.

На основі даних підприємства проведемо горизонтальний аналіз активу Балансу:

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активу Балансу, тис.грн.

Найменування	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відх 2023/2022		Відх 2022/2021	
				Абс.	Відн.	Абс.	Відн.
Основні засоби	247401	418281	465150	46869	11%	170880	69%
Первісна вартість	247935	445851	524806	78955	18%	197916	80%
знос	534	27570	59656	32086	116%	27036	5063%
Довгоср.фін.інвест	14067	14067	14067	0		0	
Інші необор.активи	57851	54359	36341	-18018	-33%	-3492	-6%
Усього за розд.1	319319	486707	515558	28851	6%	167388	52%
Запаси	213495	402604	341421	-61183	-15%	189109	89%
Виробничі запаси	15517	48328	29227	-19101	-40%	32811	211%
Незаверш. виробництво	84462	26738	18583	-8155	-30%	-57724	-68%
Готова продукція	36	327107	282598	-44509	-14%	327071	908531%
Товари	0	430	11012	10582	2461%	430	-
Поточні біолог активи	113480	64719	139387	74668	115%	-48761	-43%
ДЗ за продукцію	19509	4565	6675	2110	46%	-14944	-77%
ДЗ за вид.авансами	10493	20435	19300	-1135	-6%	9942	95%
ДЗ за розр з бюдж.	13802	28492	46097	17605	62%	14690	106%
Інша поточна ДЗ	5824	0	9316	9316	-	-5824	-100%
Гроші та їх еквівал.	352	26263	2017	-24246	-92%	25911	7361%
Витрати майб пер.	918	1717	1306	-411	-24%	799	87%
Інші обор.активи	1209	469	755	286	61%	-740	-61%
Усього за розд.2	379082	549264	566274	17010	3%	170182	155%
Баланс	698401	1035971	1081832	45861	4%	337570	52%

Розроблено автором на основі даних підприємства

Аналізуючи дані таблиці 2.1, можна зробити висновок, що в 2023 році на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» мало місце значне надходження основних засобів. Їх вартість протягом 2023 року зросла на 69%. Також суттєво зріс показник зносу основних засобів – на 32086 тис. грн. в 2022 році та на 27036 тис. грн. в 2023 році. Динаміка зміни зносу свідчить про фізичне та моральне старіння основних засобів у вигляді будинків і споруд, транспортних засобів, інструментарію тощо. Тобто підприємство ТОВ АПК «СВІТАНОК» вкладає недостатньо коштів у їх оновлення або реконструкцію.

Оборотні активи ТОВ АПК «СВІТАНОК» станом на кінець 2023 року становлять 566274 тис. грн., на кінець 2022 року вартість оборотних активів становила 249264 тис. грн. Отже, оборотні активи підприємства збільшились на 45861 тис. грн., що свідчить про розширення господарської діяльності підприємства.

Підвищення частки оборотних активів при ефективному їх використанні приведе до прискорення оборотності сукупних активів підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК». В структурі оборотних активів підприємства в 2023 році найменшу частку складають гроші та їх еквіваленти – 2017 тис. грн. це в 7,3 рази менше, ніж в попередньому 2022 році.

Серед основних факторів, що обумовили зміни у структурі активів ТОВ АПК «СВІТАНОК», слід відзначити:

- зменшення грошових коштів в національній валюті (питома вага цієї статті зменшилася на 25911 тис. грн.);
- зменшення величини дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги на 14944 тис. грн.;
- зменшення незавершеного виробництва складає 57724 тис. грн.;
- зростання виробничих запасів становить 32811 тис. грн.

Отже, структуру оборотних активів з фінансової точки зору не можна оцінити позитивно, хоча протягом дослідженого періоду відбуваються зміни в бік підвищення ліквідності оборотних активів підприємства.

Далі проведемо горизонтальний аналіз пасиву Балансу ТОВ АПК «СВІТАНОК»:

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасиву Балансу, тис.грн.

Найменування	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відх 2023/2022		Відх 2022/2021	
				Абс.	Відн.	Абс.	Відн.
Зареєстрований капітал	27195	27195	27195	0	-	0	-
Нерозпод.прибуток	523153	763760	775716	11956	2%	240607	46%
Усього за розд.1	550348	790955	802911	11956	2%	240607	46%
Довгостр.кред.банків	48606	51763	45677	-6086	-12%	3157	6%
Інші довгостр.зобов	34802	32146	32110	-36	0	-2656	-8%
Усього за розд.2	83408	83909	77787	-6122	-7%	501	1%
Короткост.кред.банків	0	26797	69983	43186	161%	26797	-
Поточна КЗ за довг зоб	45619	47408	55596	8188	17%	1789	4%
КЗ за тов. роб,посл	6888	58610	55503	-3107	-5%	51722	751%
КЗ за розр з бюдж	2212	1439	695	773	54%	744	107%
КЗ за розр з страхув	0	97	136	39	40%	97	-
КЗ за розр з опл.праці	252	544	527	-17	-3%	292	116%
Поточна КЗ за отр аванс	6639	16967	13745	-3222	-19%	10328	156%
Поточні забезпеч	1119	1793	2169	376	21%	674	60%
Інші поточ зобов	3433	7452	1263	-6189	-83%	4019	117%
Усього за розд.3	64645	161107	201134	40027	+25%	96462	149%
Баланс	698401	1035971	1081832	45861	4%	337570	52%

Розроблено автором на основі даних підприємства

За даними таблиці 2.2 спостерігається, що зареєстрований капітал підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» протягом 2021-2023 рр. не зазнав змін і складає 27195 тис. грн.

Прибуток підприємства має тенденцію до зростання, що є позитивним фактором. Протягом 2022 року його показник зріс на 46%, протягом 2023 року його зростання суттєво скоротилося і складає 2%.

В 2023 році скоротилася сума довгострокових банківських кредитів на 12%. В той самий час короткострокових банківських кредитів зросла на 161%. Це свідчить про брак власних коштів на підприємстві.

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в 2023 році зросла на 17%, а в 2021 на 4%.

Суттєво зросла в 2023 році кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги – нбільше, ніж в 7,5 разів (на 51722 тис. грн.). Це дуже негативний фактор.

Поточні забезпечення зросли на 21%, з 1793 тис. грн. в 2022 році до 2169 тис. грн. в 2023 році. Інші поточні зобов'язання в 2022 році зросли на 4019 тис. грн., а в 2023 році скоротилися на 6189 тис. грн.

Отже, основним видом діяльності ТОВ АПК «СВІТАНОК» є вирощування зернових культур. Підприємство забезпечене основними засобами, але вони фізично та морально застаріли. Необхідно вкладати кошти в оновлення основних засобів. Зростання прибутку підприємства за результатами діяльності 2021-2023 р. є позитивним фактором. В той самий час на ТОВ АПК «СВІТАНОК» спостерігається брак власних коштів. Крім того спостерігається зростання кредиторської заборгованості. В наступному підрозділі розглянемо організацію обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК».

2.2. Організація обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV.[52]

За організацію бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» відповідальний керівник підприємства, який дотримується чинного законодавства та установчих документів. Основними завданнями бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» є:

- безупинне, суцільне і документальне спостереження за економічними процесами і явищами;
- забезпечення всіх рівнів управлінського персоналу підприємства інформацією для прийняття управлінських рішень;
- забезпечення контролю за збереженням майна підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» та законністю здійснення господарських операцій.

Найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є забезпечення збереження майна та визначення результатів діяльності.

Для забезпечення ведення обліку на ТОВ АПК «СВІТАНОК» створений штат бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером (Додаток А). Вона має лінійну організаційну структуру. За такої організації кожен підлеглий має тільки одного керівника і в кожному підрозділі виконується весь комплекс робіт, пов'язаних з управлінням його діяльністю

Головний бухгалтер ТОВ АПК «СВІТАНОК» призначений наказом директора підприємства. Він несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, реєстрів та звітності протягом встановленого законодавством терміну.

Для кожного працівника бухгалтерської служби складаються посадові інструкції, в яких визначаються права та обов'язки працівників. Посадові інструкції розробляються головним бухгалтером і затверджуються керівником підприємства та включають наступні розділи: загальні положення; функції працівника; права та обов'язки працівника; організація роботи; взаємодія з іншими працівниками організації; правила оцінки результатів роботи. Працівникам інструкції видаються на руки і (або) для ознайомлення під розписку. Головний бухгалтер може вносити в інструкцію необхідні зміни і доповнення.

Облікова політика на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» будується таким чином, щоб бухгалтерський облік вівся раціонально та економно, згідно з розмірами організації та масштабами її діяльності. На підприємстві використовується журнально-ордерна система обліку з використанням

комп'ютерної програми бухгалтерського обліку. Користувачами, які аналізують облікову політику підприємства, є: керівник організації, так як він стверджує облікову політику; бухгалтер організації, тому що формує облікову політику і виконує її у своїй роботі, аудитор, оскільки облікова політика є одним з об'єктів аудиторської перевірки, і з неї зазвичай починається сам процес перевірки; податкові інспектори, так як від багатьох принципів облікової політики залежить порядок формування того чи іншого об'єкта оподаткування[59].

Бухгалтерський облік, у тому числі, і облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб складається з організації синтетичного та аналітичного обліку розрахунків. На підставі інформації синтетичного та аналітичного обліку на ТОВ АПК «СВІТАНОК» визначається узагальнена інформація для відображення у фінансовій звітності. Особливого значення набуває правильно організовано саме аналітичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб.

Характерною особливістю методу бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» є те, що його застосування забезпечує суцільне, безперервне, взаємопов'язане, документально обґрунтоване у вартісній оцінці відображення об'єктів, що обліковуються.

Головним нормативно-правовим документом, який регулює правові та організаційні засади нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб здійснюється у відповідності до розділу IV Податкового кодексу України[45].

В наказі про облікову політику ТОВ АПК «СВІТАНОК» визначені основні аспекти організації ведення податкового обліку: перелік податків, що сплачує підприємство, строки сплати податків, строки подання звітності, перелік первинних документів та реєстрів обліку, синтетичних та аналітичних рахунків на яких здійснюється облік податків тощо. Основні аспекти організації ведення податкового обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» представлено в таблиці 2.3:

Основні аспекти організації ведення податкового обліку

Податки	Первинні документи	Регістри обліку	Податкова звітність
1	2	3	4
ПДФО	Табель використання робочого часу, Трудова угода, Акти виконаних робіт, Наряд на відрядну роботу	Відомість нарахування заробітної плати, Розрахункова відомість,	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску

Розроблено автором на основі [4,33,38,67]

Як показало проведене спостереження, вивчення документів та записів, бухгалтерією ТОВ АПК «СВІТАНОК» своєчасно і правильно відображаються в обліку операції з нарахування, утримання та сплати суми ПДФО. Базою для нарахування податку на доходи фізичних осіб є сума оплати праці, що включає до себе такі складові: основну й додаткову заробітну плату, інші компенсаційні і заохочувальні виплати

Нарахування податку на доходи фізичних осіб здійснюється на підставі бухгалтерських документів підприємства, якими підтверджуються нарахування виплат[34] (табл.2.4).

Форми первинної облікової документації з обліку розрахунків з оплати праці підприємства

Типова форма	Назва документа
1	2
№ П-1	Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу
№ П-2	Особова картка працівника
№ П-3	Наказ (розпорядження) про надання відпустки
№ П-4	Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту)
№ П-5	Табель обліку використання робочого часу
№ П-6	Розрахунково-платіжна відомість працівника
№ П-7	Розрахунково-платіжна відомість працівника (зведена)

Розроблено автором на основі [6,7,41,49]

Схематично етапи розрахунку податку на доходи фізичних осіб узагальнено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Етапи розрахунку податку на доходи фізичних осіб

Етап	Характеристика
1	2
1 етап	Визначення бази оподаткування
2 етап	Визначення ставки оподаткування, яка застосовується до конкретних видів доходів
3 етап	Обчислення ПДФО шляхом множення бази оподаткування на ставку

Розроблено автором на основі [18,24,38,42]

Документальне підтвердження бази нарахування податку на доходи фізичних осіб представлено на рисунку 2.1.

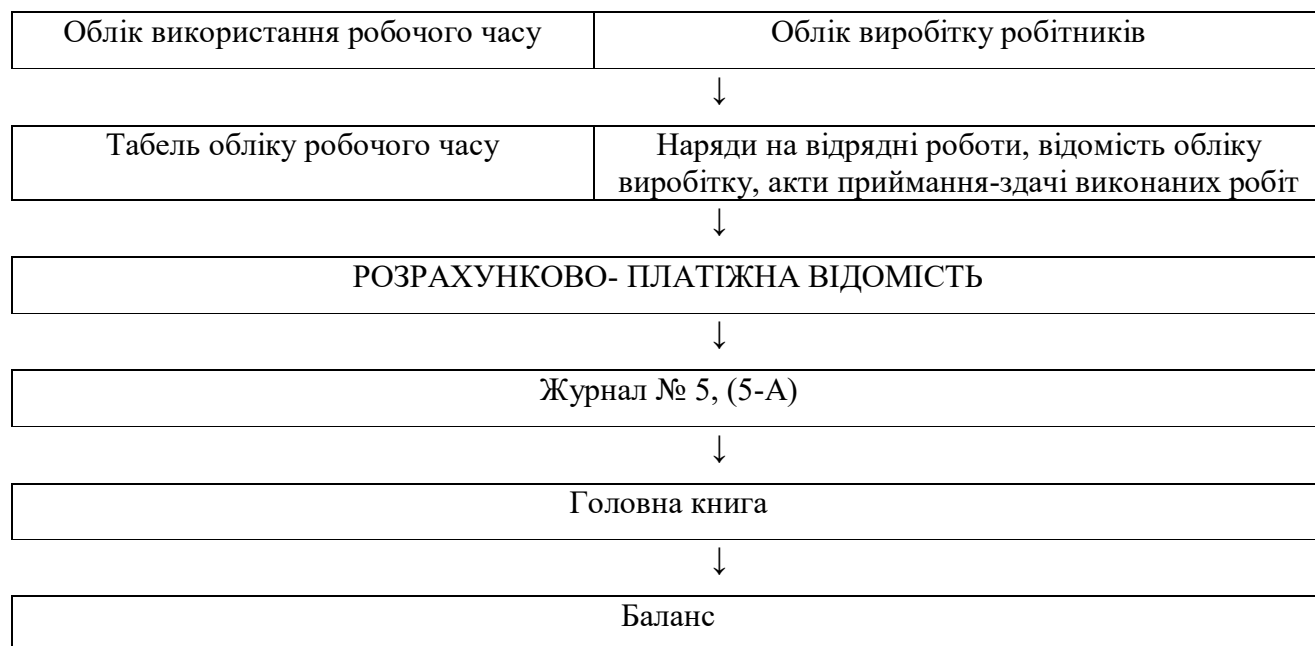

Рис. 2.1 Схеми документообороту обліку праці та бази нарахування

Таким чином можна зробити висновок, що ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», що забезпечує законність та відповідність облікових процесів чинному законодавству[52]. Відповідальність за

організацію бухгалтерського обліку несе керівник підприємства. Основними завданнями бухгалтерського обліку є безперервне документальне спостереження за економічними процесами, забезпечення управлінського персоналу необхідною інформацією для прийняття рішень, а також контроль за збереженням майна підприємства та законністю господарських операцій.

Облікова політика підприємства будується на принципах раціональності та економічності. Використовується журнально-ордерна система обліку з використанням комп'ютерної програми. Основні користувачі облікової політики – керівник, бухгалтер, аудитор та податкові інспектори. Бухгалтерія ТОВ АПК «СВІТАНОК» своєчасно і правильно відображає операції з нарахування, утримання та сплати ПДФО. Використання ефективної системи документообігу забезпечує точність і прозорість облікових процесів.

2.3. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб

Аналітичний та синтетичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб є важливою складовою бухгалтерського обліку.

Синтетичний облік – облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб в системі рахунків. Він призначений для віднесення нарахованих сум податку на відповідні рахунки витрат, а також нарахування та розподілу податку [57].

Аналітичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб описує деталізовану інформацію про окремі об'єкти обліку (облік сум податку, утриманого з кожного працівника окремо, ведення обліку за кожним видом доходів, з яких утримується податок (заробітна плата, премії, компенсації тощо). Він ведеться на субрахунках другого порядку, які деталізують інформацію синтетичних рахунків[41].

Облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб здійснюється на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції Про застосування

Плану рахунків бухгалтерського обліку, з використанням первинних документів та реєстрів[22].

Облік податкових зобов'язань за податком на доходи фізичних осіб на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» ведеться на рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами».

Цей рахунок є активно-пасивним. За кредитом цього рахунка відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами» призначений для узагальнення відображення всіх видів розрахунків з бюджетом [22].

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податок з доходів фізичних осіб, фінансові санкції, що стягуються в дохід бюджету, призначена «Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом». За кожним видом податків і платежів в цій відомості щомісячно бухгалтерією підприємства відображаються нараховані суми податку на доходи фізичних осіб, їх оплата, списання тощо. Визначається сальдо на кінець місяця[5].

Податок з доходів фізичних осіб утримується з сукупного оподаткованого доходу, до якого зараховують доходи, отримані у грошовій або натуральній формі. Податок з доходів фізичних осіб з сукупного оподаткованого доходу утримується щомісяця за встановленими ставками.

Окремі ставки податку з доходів фізичних осіб встановлені для оподаткування доходів, отриманих не за основним місцем роботи, авторських винагород [53].

В таблиці 2.6 представлено кореспонденцію рахунків з обліку податку з доходів фізичних осіб:

Щоквартально, протягом 40 днів за звітним періодом, підприємства подають до фіскальної служби податковий розрахунок сум доходу нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску [36].

Відображення нарахування ПДФО в бухгалтерському обліку

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
Утриманий ПДФО з:		
– зарплати працівників	661	641
– дивідендів	671	641
– інших виплат	672	641
Утриманий ПДФО з лікарняних	663	641
Сплата ПДФО з лікарняних за рахунок коштів підприємства	641	311
Сплата ПДФО з лікарняних за рахунок коштів ФСС	641	313
Нараховано штрафні санкції, пеня, за порушення строків сплати, нарахувань ПДФО тощо	661 671 672	642 642 642
Перераховано з рахунку підприємства у банку ПДФО	641	311
Перераховано штрафні санкції, пеню, за порушення строків сплати, нарахувань ПДФО тощо	642	311

Розроблено автором на основі [6,7,22,49]

Правильна організація синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб забезпечує:

- своєчасність і точність нарахування й сплати податку;
- прозорість та підзвітність бухгалтерських операцій;
- відповідність вимогам законодавства;
- можливість своєчасного виявлення помилок та їх виправлення.

Таким чином, можна зробити висновок, що аналітичний та синтетичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб є ключовими елементами бухгалтерського обліку, які дозволяють підприємству ТОВ АПК «СВІТАНОК» ефективно управляти своїми зобов'язаннями перед державою.

Синтетичний облік розрахунків за податком на доходи фізичних осіб дозволяє узагальнено відображати нарахування та сплату податків на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Він забезпечує структурований підхід до ведення обліку, що спрощує процес контролю та складання звітності. **Аналітичний облік** надає деталізовану інформацію про нарахування та сплату податків для кожного

окремого працівника і за кожним видом доходів. Такий підхід дозволяє забезпечити точність і прозорість фінансових операцій та вчасно виявляти можливі помилки.

2.4. Формування звітності щодо розрахунків за податком на доходи фізичних осіб в умовах комп'ютерного середовища

Організація обліку податку на доходи фізичних осіб повинна бути ефективною та прозорою, щоб забезпечити точність та достовірність збору внесків. В сучасних умовах на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» використовуються інформаційні технології та програмне забезпечення для автоматизації процесів обліку єдиного соціального внеску, що сприяє уникненню помилок та забезпечує швидкість обробки і звітності.

ТОВ АПК «СВІТАНОК», як і інші підприємства, зобов'язане інформувати про суми нарахованого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб контролюючі органи шляхом подачі звітності за місцем взяття на облік. Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається окремо за кожний квартал (податковий період) з розбивкою по місяцях звітного кварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу (тобто за I квартал, II квартал, III квартал та IV квартал). *Окремий Розрахунок за календарний рік не подається.* Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається незалежно від того, виплачує чи не виплачує доходи платникам податку податковий агент та незалежно від того чи виплачені платником суми єдиного соціального внеску фактично після їх нарахування до сплати протягом звітного періоду[20].

Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску може подаватися:

– в електронній формі – через електронний кабінет з використанням кваліфікованого електронного підпису (ідентифікатор – J0500106 для юросіб та F0500106 – для фізосіб-підприємців);

– в паперовій формі – особисто або поштою, підписаний та з печаткою, якщо така використовується[8].

Підприємство ТОВ АПК «СВІТАНОК» подає звітність в електронній формі.

За неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою або подання недостовірних відомостей, що використовуються в системі персоніфікованого обліку та іншої звітності, для страхувальника передбачено як адміністративну, так і фінансову відповідальність [36].

Заповнення Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску бухгалтером ТОВ АПК «СВІТАНОК» здійснюється на основі Порядку його складання, який затверджений наказом Мінфіну від 13.01.2015 № 4 (у редакції наказу Мінфіну від 15.12.2020 № 773). Цей наказ містить також актуальну форму (бланк) цього звіту.

Заповнення розрахунку відбувається на основі відомостей з нарахування заробітної плати, розрахункових відомостей та відомостей нарахування ПДФО. Приклад нарахування ПДФО робітникам підприємства представлено в розробленій автором таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Нарахування ПДФО робітникам підприємства бухгалтером ТОВ АПК «СВІТАНОК»

Оклад	Відпрацьовано днів	Нарахована заробітна плата	Нараховано ПДФО (18%)
1	2	3	4
10000,00	21	10000,00	1800,00
7000,00	10	3500,00	630,00
15000,00	20	14285,71	2571,43

Розроблено автором на основі даних підприємства

За побудовою об'єднаний податковий розрахунок включає:

– основну частину. Це заголовний блок з реквізитами й даними про роботодавця, проміжний блок з інформацією про додатки та загальною статистикою по працівникам, а також зведена інформація про нарахований ЄСВ, яка складається з 3-х розділів;

– 6 додатків. Вони практично всі стосуються ЄСВ, окрім Додатка 4ДФ, що призначений для звітування за ПДФО/ВЗ. ТОВ АПК «СВІТАНОК», як суб'єкт комерційного сектору подає лише 4-х з них, а решта 2 додатки – для бюджетних організацій [20].

За загальними правилами податкової звітності кожен з цих додатків є невід'ємною частиною звіту, а тому неподача будь-якого додатка прирівнюється до неподання самого звіту (виняток можливий, коли інформація до звітування по такому додатку відсутня). Сам же Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску має статус декларації. Перелік додатків та їхнє призначення представлені в таблиці 2.8:

Таблиця 2.8

Додатки податкового розрахунку ТОВ АПК «СВІТАНОК»

Код Додатка	Призначення (назва додатка)	Умова подання	Подання бухгалтером
1	2	3	4
Додаток 1 (Д1)	Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам	щоквартально	+
Додаток 4 (4ДФ)	Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого ПДФО та ВЗ	щоквартально	+
Додаток 5 (Д5)	Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби	Прийняття, звільнення, проходження військової служби працівниками	+
Додаток 6 (Д6)	Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства	Наявність в штаті працівників, які потребують обліку спецстажу	+

Розроблено автором на основі [8,20,36]

Розділ I Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу» містить інформацію в розрізі місяців звітного кварталу щодо сум нарахованої заробітної плати за видами виплат, винагороди за договорами цивільно-правового характеру, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, сум єдиного соціального внеску залежно від ставок та інші подібні показники. У рядку 8 відображається загальна сума внеску, що підлягає сплаті за звітний квартал [20].

Фрагмент Розділу I Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» представлено в таблиці 2.9:

Таблиця 2.9

Фрагмент Розділу I Податкового розрахунку

Код рядка	I. Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу	1	2	3
1	Загальна сума нарахованого доходу (р. 1.1 + р. 1.2 + р. 1.3 + р. 1.4 + р. 1.5)	720100.00	720100.00	720100.00
1.1	сума нарахованої заробітної плати	720100.00	720100.00	720100.00
1.2	сума винагороди за договорами цивільно- правового характеру			
1.3	сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів платника податків			
1.4	сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів фонду соціального страхування			
1.5	сума допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами			
1.6	сума нарахованої заробітної плати за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходи у вигляді грошового забезпечення з них:			
1.6.1	5,3%			
1.6.2	5,5%			
1.6.3	22%			
2	сума нарахованого доходу у межах максимальної величини, на яку нараховується єдиний внесок (р. 2.1 + р. 2.2 + р. 2.3 + р. 2.4 + р. 2.5)	720100.00	720100.00	720100.00

Продовження табл. 2.9

2.1	Роботодавцями (22%)	720100.00	720100.00	720100.00
2.2	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.3	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.4	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.5	Підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, зокрема товариств УТОГ, УТОС (5,3%)			
2.6	Підприємствами та організаціями громадських організацій осіб з інвалідністю, працюючим особам з інвалідністю (5,5%)			
2.7	додаткова база нарахування єдиного внеску (22%)			
2.8	за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходи у вигляді грошового забезпечення ¹¹ з них:			
2.8.1	5,3%			
2.8.2	5,5%			
2.8.3	22%			
3	Нараховано єдиного внеску (р. 3.1 +р. 3.2 + р. 3.3 + р. 3.4 + р. 3.5 + р. 3.6)	158422.00	158422.00	158422.00
3.1	на суми нарахованої роботодавцями заробітної плати, винагороди за виконані роботи (надані послуги) за цивільно- правовими договорами, оплати допомоги по тимчасовій непрацездатності та допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами (22,0%)	158422.00	158422.00	158422.00

Розроблено автором на основі даних підприємства

Додаток 4 (4ДФ) «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» передбачає персоніфіковане відображення не тільки сум Податку на доходи фізичних осіб, а й військового збору. Тобто базу оподаткування, відповідні суми ПДФО та

військового збору необхідно вказувати за кожною фізичною особою. За кожен звітний квартал необхідно подавати 3 додатка 4ДФ – за перший, другий та третій місяць звітного кварталу [20]. Фрагмент додатка 4ДФ представлено в Додатку Б 1.

Додаток 5 (Д5) «Відомості про трудові відносини та період проходження військової служби» містить інформацію про трудові відносини осіб та період проходження військової служби. Додаток подається у випадку, коли у звітному періоді на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» відбувалися такі події:

- уклалися або були розірвані трудові договори з фізичною особою або договори ЦПХ на виконання робіт/надання послуг з фізичними особами, яка не є Фізичними Особами-Підприємцями;

- уклалися або були розірвані трудові договори із фізичними особами, які були працевлаштовані на нове робоче місце;

- відбулося переведення працівників на іншу постійну посаду або роботу у того ж роботодавця;

- виключення зі списків особового складу, зокрема, військової частини/закладу освіти/установи осіб, які вперше вступили на військову службу або закінчили проходження військової служби. Ця підстава не стосується звичайних роботодавців. Вона необхідна лише для військових частин чи інших військових формувань. Саме ці страхувальники відображають відповідну інформацію про своїх застрахованих осіб, які проходять службу в цих структурах. Тому, якщо працівника звичайного роботодавця призвали на строкову службу або працівник уклав контракт, формувати додаток Д5 і показувати початок та закінчення служби не потрібно;

- надання відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;

- надання відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею 3 років або по догляду за дитиною від 3 до 6 років.

- протягом звітного періоду відбулося переміщення працівників з одного структурного підрозділу до іншого;

- призначення особи на нову посаду[63].

Якщо у звітному кварталі на ТОВ АПК «СВІТАНОК» не відбулося жодної з перелічених подій, додаток 5 Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску звітності не формується та не подається.

Окрім платежів з ЄСВ, ПДФО/ВЗ із заробітної плати Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску включає також і виплати та податки по особам, які:

- здійснюють роботу за цивільно-правовими договорами;
- є самозайнятими особами. Це ФОП або особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність. У даному разі показується лише виплачений дохід, так як податки такі особи сплачують самостійно;
- отримують грошове забезпечення /допомогу по соціальним програмам, наприклад по догляду за дітьми або особами з інвалідністю [36].

Таким чином, до Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску потрапляють усі доходи, які нараховуються/виплачуються підприємством або ФОП фізособам незалежно від того, чи був з ними укладений трудовий договір та чи вони оподатковувалися. Однак Звіт подається завжди, коли суб'єкт зобов'язаний законодавством виступити податковим агентом щодо таких доходів і утримати податок з доходів фізичних осіб.

Номер розрахунку ставиться у рядку 02 Основної частини Звіту, а також у Додатках до нього. Податковий розрахунок нумерується по кількості поданих таких звітів впродовж звітного кварталу. Номер місяця у Податковому розрахунку відповідає його номеру саме у звітному кварталі, а не у році. Додатки також нумеруються в межах одного Податкового розрахунку.

У Податковому розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а

також сум нарахованого єдиного внеску чисельність працівників зазначається декілька разів. Однак при цьому використовуються різні статистичні способи підрахунку такої чисельності, які також відрізняються ще й різними дещо правилами по врахуванню жінок-декретниць та зовнішніх сумісників (табл.2.10)

Таблиця 2.10

Показники чисельності робітників у звітності

	Облікова чисельність штатних працівників	Середньооблікова чисельність штатних працівників	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нарахована зарплата	Кількість осіб, які працюють за трудовими договорами (контрактами)
1	2	3	4	5
Відповідні рядки звіту	ряд. 104	ряд. 101	ряд. 105	ряд. 04 Додатка 4ДФ ПР
відпустка по вагітності та пологам	включаються	не включаються	не включаються	не включаються
відпустка по догляду за дитиною по досягненню нею 3(6)-річного віку	включаються	не включаються	не включаються	не включаються
зовнішні сумісники	не включаються	не включаються	включаються, якщо їм нараховувалася зарплата	
працівники, які весь місяць перебували на лікарняному або у відпустці без збереження зарплати	включаються	включаються	включаються, якщо їм нараховувалася зарплата	включаються, якщо їм нараховувався дохід за ознакою «101»

Розроблено автором на основі [8,20,36,63]

Приклад заповнення чисельності робітників у Податковому розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізосіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» представлено в таблиці 2.11:

Приклад заповнення чисельності працівників

10	Штатна чисельність працівників, усього в розрізі місяців звітного кварталу (показники кількості працівників зазначаються в цілих одиницях)	1	2	3
101	Середньооблікова кількість штатних працівників за звітний період, осіб	103	103	103
102	працівників, яким відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність, осіб	0	0	0
103	працівників, що мають додаткові гарантії в сприянні працевлаштуванню	0	0	0
104	Облікова кількість штатних працівників	103	103	103
105	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нараховано заробітну плату/(крім осіб, яким у звітному періоді нараховано грошове забезпечення)	103	103	103
106	Кількість застрахованих осіб, яким у звітному періоді нараховано грошове забезпечення	0	0	0
107	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді з числа непрацюючих інших з подружжя працівників дипломатичної служби, яким нараховано єдиний внесок	0	0	0
108	Жінок	42	42	42
109	Чоловіків	61	61	61
110	Кількість створених нових робочих місць у звітному періоді	0	0	0

Розроблено автором на основі даних підприємства

В таблиці 2.12 Представлено аналіз дотримання підприємством строків подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску протягом 2023 року:

Таблиця 2.12

Аналіз дотримання строків подання Податкового розрахунку

Період	Строк подання	Фактична дата подання	Наявність порушень
1	2	3	4
I квартал	10.05.2023 р.	05.05.2023 р.	немає
II квартал	09.08.2023 р.	30.07.2023 р.	немає
III квартал	09.11.2023 р.	29.10.2023 р.	немає
IV квартал	09.02.2024 р.	01.02.2024 р.	немає

Розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, за даними таблиці 2.12 можна зробити висновок, що на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» протягом 2023 року відсутні порушення

строків подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

Отже, можна зробити висновок, що формування звітності щодо розрахунків за податком на доходи фізичних осіб в умовах комп'ютерного середовища має низку переваг і особливостей, що значно полегшують роботу бухгалтерії та забезпечують точність і своєчасність податкових розрахунків.

Використання спеціалізованих програмних засобів для бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» дозволяє автоматизувати більшість операцій, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків [35]. Це значно знижує ризик людських помилок та підвищує точність розрахунків. Комп'ютерні системи дозволяють швидко обробляти великі обсяги даних, що сприяє своєчасному формуванню податкової звітності. Всі необхідні дані доступні в електронному вигляді, що полегшує доступ до них у будь-який час. Це забезпечує зручність у перегляді, аналізі та коригуванні даних.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши облік пдфо на даному підприємстві можна зробити висновок, що комп'ютеризація обліку і адміністрування ПДФО дає можливість підприємствам більш ефективно організувати податковий облік, знизити витрати на його ведення та забезпечити відповідність податковому законодавству.

Тобто спостерігаються такі позитивні характеристики як:

1. Автоматизація обліку ПДФО. У комп'ютерному середовищі підприємства можуть використовувати спеціалізовані програми для обліку та нарахування ПДФО. Це зменшує ризик помилок і допомагає оперативно коригувати дані у випадку змін у законодавстві або внутрішніх умовах підприємства.
2. Швидкість і точність розрахунків. Автоматизовані системи дозволяють швидко і точно розраховувати ПДФО з кожного виду доходу, враховуючи всі надані пільги і утримання. Це особливо важливо для великих підприємств із великою кількістю працівників.

3. Підвищення прозорості та контролю. Використання комп'ютерних систем дозволяє легко контролювати процеси нарахування і сплати ПДФО, що підвищує прозорість бухгалтерських операцій і полегшує взаємодію з податковими органами.

4. Ефективне управління податковим навантаженням. Завдяки аналізу даних у комп'ютерних системах підприємства можуть більш ефективно планувати податкове навантаження, що дозволяє оптимізувати витрати на фонд оплати праці і зменшити загальні податкові витрати.

РОЗДІЛ 3

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

3.1. Організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб та його інформаційне забезпечення

Внутрішній контроль являє собою важливий фактор успішного функціонування будь-якого підприємства. Внутрішній контроль – це процес, що виконується наглядовою радою, керівництвом та іншими співробітниками підприємства [21]. Це процес, створений для забезпечення досягнення достовірності фінансової звітності, ефективності облікових операцій, дотримання правових актів та положень.

Внутрішній контроль – це не одна подія, а серія безперервних дій, властивих управлінню підприємством [11].

З внутрішнім контролем пов'язані наступні заходи:

– визначення фактичного стану облікової одиниці або операції в цьому місці і в цей час (спосіб визначення фактичного стану об'єкта, а також відхилень від облікових даних, неврахованих цінностей, втрат, нестач, розкрадань);

– пошук способів поліпшення контрольованої активності або усунення виявлених неточностей (полягає в пошуках найефективніших методів контролю на підприємстві) [21].

Основні елементи внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» представлені на рисунку 3.1.

Внутрішній контроль являє собою систему постійного спостереження за законністю та доцільністю господарських операцій, процесів, ефективністю використання майна, грошових коштів і матеріальних цінностей [21].

Внутрішній контроль є невід'ємною частиною будь-якого успішного підприємства. Він допомагає запобігти помилкам, шахрайству та іншим негативним явищам, а також підвищити довіру інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

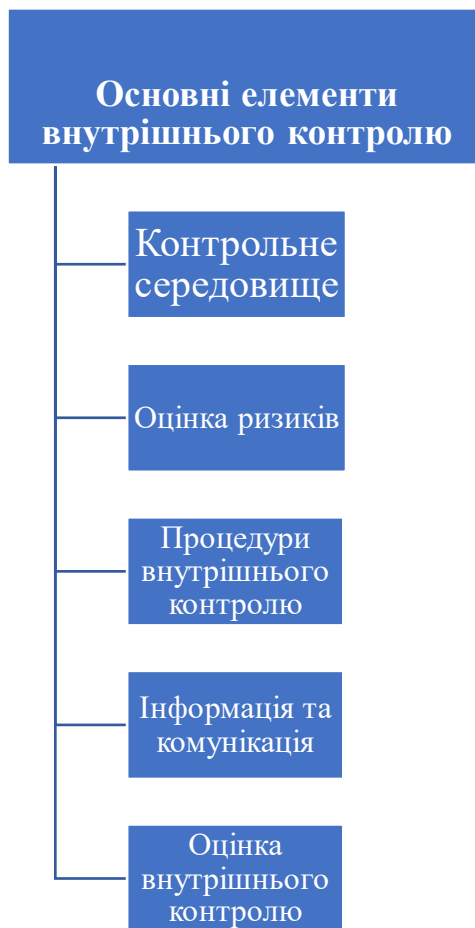

Рис. 3.1 Основні елементи внутрішнього контролю

Проведені спостереження показали, що об'єктами внутрішнього контролю розрахунків за ПДФО на ТОВ АПК «СВІТАНОК» є розрахунки, що здійснює підприємство на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», і охоплює такі важливі питання як спостереження за дотриманням вимог податкового законодавства, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом.

Вивчення внутрішніх розпорядчих документів ТОВ АПК «СВІТАНОК», Положення про бухгалтерію, посадових інструкцій працівників бухгалтерської служби дає підстави стверджувати, що основними завданнями внутрішнього контролю розрахунків за ПДФО є: забезпечення достовірності розрахунків сум податку з доходів фізичних осіб; своєчасне погашення зобов'язань з ПДФО; недопущення фактів помилок у веденні бухгалтерського та податкового обліку та звітності підприємства за ПДФО; дотримання вимог податкового законодавства,

виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, неухильне дотримання термінів подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

Внутрішній контроль у ТОВ АПК «СВІТАНОК» являє собою складну систему, яка умовно може бути поділена на певні складові частини, які наведені на рисунку 3.2:

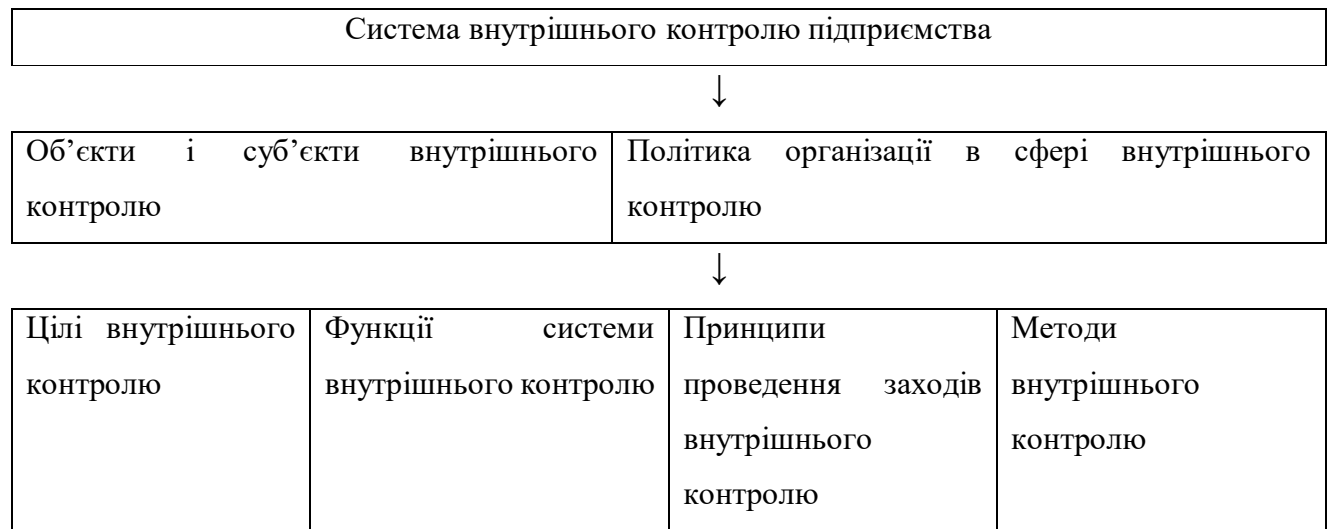

Рис. 3.2 Система внутрішнього контролю підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК»

При цьому кожен елемент передбачає дотримання певних процедур та правил його здійснення. Утворюючи певну систему, елементи структури внутрішнього контролю забезпечують ТОВ АПК «СВІТАНОК» зниження небажаного ризику не тільки у фінансовій діяльності, але й у бухгалтерському обліку.

Ще одними важливими елементами системи внутрішнього контролю ТОВ АПК «СВІТАНОК» є інформація і зв'язок. Співробітники підрозділів повинні мати доступ до інформації, необхідної для виконання своїх обов'язків. Важлива не тільки наявна інформаційна база, але й ефективна комунікація, зокрема потік інформації всередині підприємства, а також прийом сигналів і спілкування з навколишнім середовищем [26].

Останнім елементом системи внутрішнього контролю ТОВ АПК «СВІТАНОК» є його моніторинг. Він спрямований на оцінювання якості системи.

Моніторинг у системі контролю ТОВ АПК «СВІТАНОК» є безперервним процесом, виконуваним у ході поточної управлінської діяльності. Також ТОВ АПК «СВІТАНОК» проводяться спеціальні, додаткові системні оцінки, частота й масштаби яких залежать від оцінювання ризику та ефективності поточних процедур моніторингу. Недоліки, виявлені в системі, завжди мають повідомлятися керівництву, щоб правильно змінити внутрішню систему управління.

Вжиття контрольних заходів відбувається на всіх рівнях організаційної структури ТОВ АПК «СВІТАНОК» та у всіх його осередках. Вони включають:

Рис. 3.3 Контрольні заходи ТОВ АПК «СВІТАНОК»

Вплив науково-технічного прогресу призводить до ряду змін в організації облікового процесу, в характері і змісті функцій, що виконуються працівниками обліку. Використання комп'ютерів призводить до зниження загальної трудомісткості облікових робіт в бухгалтерії завдяки значному скороченню частки обліково-технічних функцій при відповідному зростанні контрольних-аналітичних [38].

При застосуванні комп'ютерно-комунікаційної форми обліку, первинна необроблена інформація вводиться до системи безпосередньо з робочих місць. При застосуванні комп'ютерно-комунікаційної форми обліку змінився характер

функцій працівників бухгалтерії ТОВ АПК «СВІТАНОК»: вони не тільки здійснюють контроль, але й аналізують отримані результати. Облаштування автоматизованих робочих місць та активне використання сучасних інформаційних технологій у роботі, в тому числі з метою ведення обліку розрахунків за податками і платежами, сприяє вирішенню низки важливих проблемних питань.

У багатьох випадках перевагою використання сучасних інформаційних систем та технологій є уникнення технічних помилок при обчисленнях. Економічний ефект від впровадження сучасних інформаційних технологій можна представити у вигляді таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Економічний ефект від використання сучасних інформаційних систем та технологій

Економічний ефект від сучасних інформаційних систем та технологій			
Економічний ефект від покращення якості управлінських рішень		Економічний ефект внаслідок економії на поточних витратах, пов'язаних із збором, обробкою, зберіганням та передачею інформації	
Ефект від зменшення частки невірних управлінських рішень	Ефект від збільшення обґрунтованості управлінських рішень	Ефект від пришвидшення прийняття управлінських рішень	Ефект від зниження витрат на прийняття управлінських рішень

Розроблено автором на основі [1,26,35,54]

Впровадження сучасних інформаційних систем та технологій в діяльності підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК» є, безумовно, позитивним кроком. Вони не лише дозволяють впорядкувати всі дані щодо розрахунків за єдиним соціальним внеском та розрахунками по ньому, але й допомагають звільнити персонал від рутинної й займаючої багато часу роботи, зробивши цей процес більш швидким, результативним і точним. Але придбання ліцензійного програмного забезпечення коштує значних сум[54].

У сучасних ринкових умовах господарювання на внутрішньому ринку України пропонується значна кількість бухгалтерських програм. Основними з них є такі:

Призначення різних програмних продуктів

Програмний продукт	Призначення
1	2
«BAS Бухгалтерія»	Для автоматизації процесів управління діяльністю підприємства за сукупністю інформаційних потоків, алгоритмів обробки інформації, обумовлених обраною користувачем конфігурацією
Галактика	Для комплексного вирішення завдань управління, зокрема фінансами, логістикою, якістю продукції тощо
Бест	Для автоматизованої роботи зі звітною документацією. Здатна інтегрувати дані з будь-якої бухгалтерської програми з формами звітності встановленого зразка
Парус	Для автоматизації облікових і управлінських завдань на малих та середніх підприємствах

Розроблено автором на основі [1,59]

Для автоматизації обліку малих, середніх і великих підприємств, дозволяє вести бухгалтерський балансовий та позабалансовий облік будь-якої складності. Вдале впровадження комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку прискорює інформаційні потоки в кілька, а іноді – і в десятки разів. А отже повнота, своєчасність й достовірність отриманої інформації дозволяє приймати правильні й ефективні рішення на різних рівнях підприємства.

При використанні автоматизованої форми бухгалтерського обліку сутність форми обліку поглиблюється та розширюється, адже вона розпочинає визначати не лише методологічні, але і технологічні й інформаційні аспекти щодо організації бухгалтерського обліку та обробки облікової інформації[60].

Для інтеграції обробки даних, щодо первинного обліку та відповідної адаптації програмного забезпечення до конкретних потреб користувачів на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» застосовується програмний продукт «BAS Бухгалтерія». В цій програмі є змога в межах одного синтетичного рахунку виділяти кілька різних систем із аналітичними рахунками, що водночас різнобічно

відображають первинну інформацію. У кожній системі аналітичних рахунків інформація має групуватися та узагальнюватися для потреб управління за відповідним принципом, щоб визначати вид субконто [1].

Таблиця 3.3

Переваги та недоліки програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»

Переваги та недоліки програми «BAS Бухгалтерія»	
Переваги	Недоліки
Наявність готових налаштувань	Неможливість ведення обліку в динаміці
Отримання потрібної документації за допомогою типових форм з мінімальними затратами часу	Відносно не найвища швидкість проведення обрахунків
Відсутність потреби у високій кваліфікації спеціалістів	Програма не універсальна, розроблені спеціальні версії для кожного виду діяльності
Можливість на певний період часу отримати програму, яка б максимально відповідає поставленим завданням	

Розроблено автором на основі [1,26,38,49,56]

При застосуванні автоматизованої форми обліку, Головна книга в автоматичному режимі формується за рахунок зведеної оборотно-сальдової відомості до рахунку 64, з виведенням загальних підсумків за дебетом та кредитом рахунків: сальдо на початок періоду, оборотів за звітний період, сальдо на кінець звітнього періоду.

Звіти з обліку ПДФО на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» формуються автоматизовано, з застосуванням програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія» та Medoc (для подачі звітності).

Впровадження ІТ-технологій в систему контролю дозволить:

- достовірно, в on-line режимі визначати потреби в коштах та контролювати їх використання;

- в режимі реального часу проводити моніторинг дотримання законодавства на всіх стадіях обліку;

- вести е-документообіг (бухгалтерський облік, фінансова звітність та інші документи);
- проводити інтерактивний контроль стану і достовірності

бухгалтерського обліку і фінансової звітності, стану внутрішнього контролю, усунення виявлених недоліків і порушень.

Отже, для вдосконалення та модернізації контролю у ТОВ АПК «СВІТАНОК» слід використовувати ефективні сучасні інструменти і технології. Їх поєднання з сучасними світовими та європейськими стандартами не тільки зменшить ризик виникнення помилок та шахрайства, але й збільшить ефективність діяльності підприємства.

Важливим є застосування ІТ-іновацій для вдосконалення документообігу. Етапи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку представлені в таблиці 3.4:

Таблиця 3.4

Етапи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку

Етап робіт	Зміст заходів
1	2
Підготовчий	Формулювання мети Встановлення завдань та повноважень Оцінка масштабів і обмежень щодо впровадження Підготовка інформаційних систем Підготовка електронно-цифрових пристроїв
Впровадження	Вдосконалення організаційної структури Вдосконалення документообігу Раціоналізація взаємодій Розробка протоколів і стандартів обліку Підвищення прозорості і керованості Оперативне коригування відхилень Перевірка на можливість реалізації
Використання	Раціоналізація облікових процесів Захист інформації в просторі і часі Ідентифікація та аутентифікація Встановлення прав доступу, необхідних для виконання службових обов'язків Розподіл ролей та відповідальності Узгодження майбутніх трансформацій

Розроблено автором на основі [26,54,56]

Отже, варто поліпшити особливості відображення обліку податку з доходів фізичних осіб, що відображається на рахунках бухгалтерського обліку. Варто зауважити, що за умови застосування автоматизованої техніки є відмінність у порядку побудови системи рахунків. При автоматизації систем бухгалтерського

обліку немає нагальної потреби щодо обмеження кількості показників, що одержуються в системі бухгалтерського обліку.

3.2. Процедури внутрішнього контролю розрахунків за податком на доходи фізичних осіб

Основними завданнями, що ставляться під час проведення внутрішнього контролю єдиного внеску є підтвердження правильності, своєчасності та повноти нарахування і перерахування податку на доходи фізичних осіб, правильності ведення обліку за цими розрахунками, правильності заповнення звітності та відповідності даних облікових реєстрів даним податкової звітності. Кожне з цих завдань поділяється на більш конкретні [27].

Правильно організований контроль дозволяє уникнути штрафів і пені, а також оптимізувати податкові платежі.

Основним завданням є контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку і достовірністю бухгалтерської звітності. Для того щоб отримати узагальнений матеріал, який би характеризував правильність ведення бухгалтерського обліку й достовірність звітності, під час організації контролю на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» необхідно виконати такі процедури (рис. 3.4)

Доцільно удосконалити методику внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на Фонд оплати праці для підвищення економічної безпеки підприємства, визначити завдання, загальний план перевірки, програму перевірки, робочі документи з відображенням основних процедур. Запропонована методика проведення внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на Фонд оплати праці надасть змогу охопити всі аспекти оподаткування ЄСВ, ПДФО та військовим збором, дослідити законність, правильність, своєчасність, відповідність, відображення їх в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісний аудит та підвищити економічну безпеку підприємства.

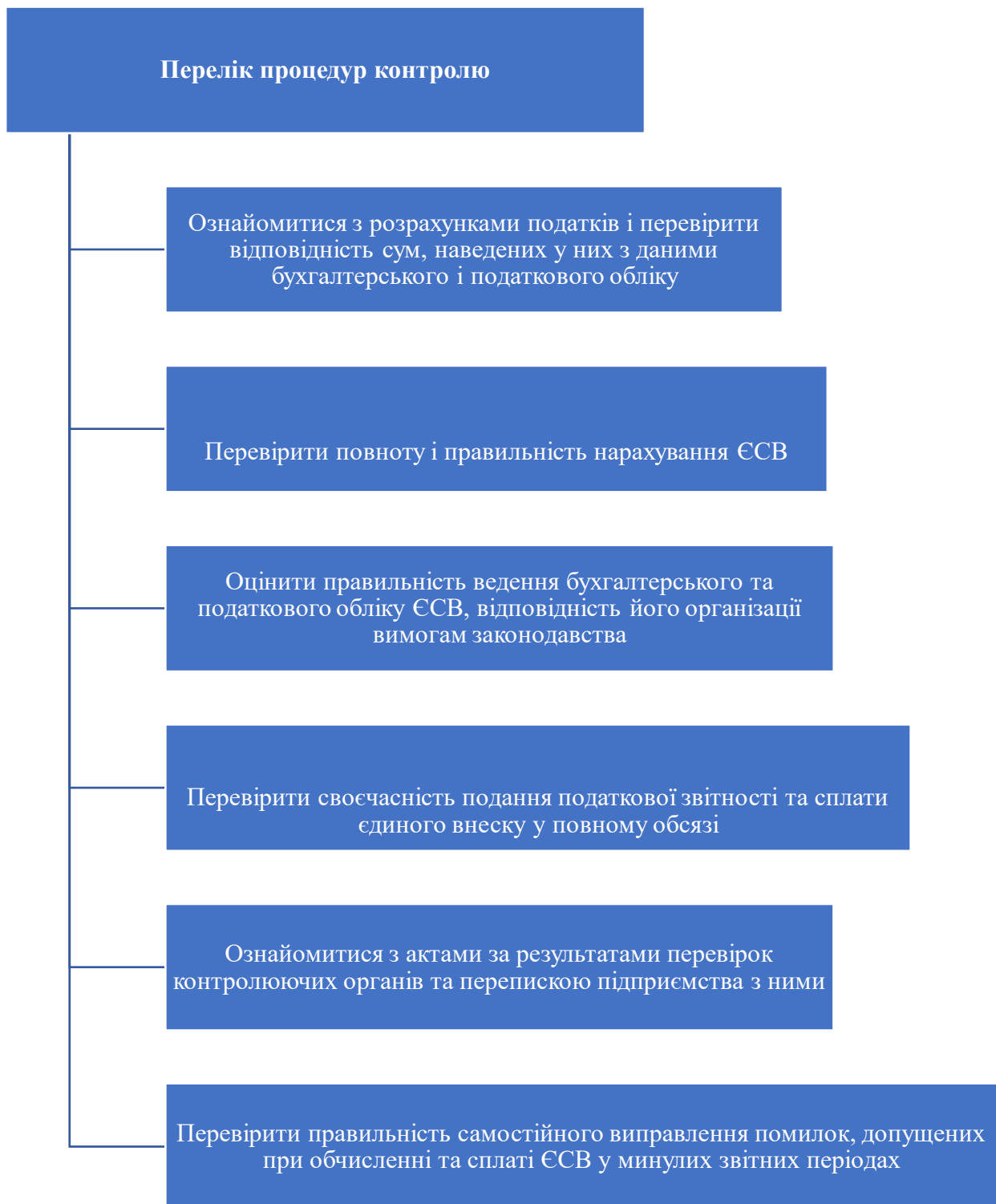

Рис. 3.4 Перелік процедур контролю

Контроль нарахування та утримання ПДФО та розрахунків з оплати праці доцільно проводити одночасно тому, що від правильності нарахування та утримання платежів залежить сума виплаченої робітникам заробітної плати.

Найбільш трудомістким є етап, на якому перевіряється порядок нарахування оплати праці й інших виплат працівникам: дотримання законодавчих норм і гарантій при нарахуванні оплати праці, дотримання норм платіжної дисципліни при виплаті зарплати; правильність розрахунку основної та додаткової заробітної плати й інших виплат, середньої зарплати для нарахування відпускних і виплат в інших, передбачених законом, випадках; правильність відображення сум нарахованої, виплаченої заробітної плати та заборгованості по ній в обліку та звітності [33].

Загальний план перевірки правильності розрахунків за податком на доходи фізичних осіб представлено в таблиці 3.5:

Таблиця 3.5

Загальний план а перевірки перевірки правильності розрахунків за ПДФО

Завдання	Процедури контролю
1	2
Визначення колективно-договірного регулювання зарплати	Перевірка наявності внутрішнього положення про оплату праці, колективного договору, трудових договорів (контрактів), вивчення порядку їх укладення та відповідність їх положень та змісту чинним нормативним документам з питань трудового законодавства.
Перевірка організації обліку розрахунків з оплати праці та відрахувань ПДФО	Контроль організації обліку розрахунків з оплати праці та відрахувань ПДФО. При цьому вивчається склад та кваліфікація працівників бухгалтерії, які займаються такою обліковою роботою, забезпеченість відповідними документами, наявність та кваліфікацію головного фахівця, що здійснює контроль за кадровою роботою, наявність комп'ютеризації цієї ділянки облікової роботи. Перевірка наявності наказу про облікову політику на підприємстві, зміст його статей, які стосуються оплати праці
Контроль особового складу	Ознайомлення з постановкою кадрового документообороту та дотримання законодавчих норм, гарантій та діючого порядку з прийняття, звільнення та переведення на іншу роботу робітників підприємства
Визначення правильності і повноті використання робочого часу та виконаної роботи	Перевірка порядку ведення первинних документів з обліку робочого часу. Перевірка дотримання законодавчих норм тривалості робочого часу.

Контроль за нарахуванням зарплати та інших виплат.	Перевірка порядку нарахування оплати праці та інших виплат робітникам: дотримання законодавчих норм і гарантій при нарахуванні оплати праці, її соціальні гарантії; дотримання норм платіжної дисципліни при виплаті зарплати; правильність розрахунку основної і додаткової заробітної плати, інших виплат, середньої зарплати для нарахування відпускних і виплат в інших, передбачених законом, випадках; правильність відображення сум нарахованої, виплаченої зарплати та заборгованості по ній в обліку й звітності.
Контроль нарахування ПДФО	Перевірка повноти здійснення нарахування ПДФО
Перевірка нарахування ПДФО	Перевірка здійснення нарахування ПДФО: перевірити правильність визначення кола осіб, з яких утримується податок та відповідність ставки; визначення правильності нарахування; встановлення своєчасності та повноти перерахування сум відрахувань з ПДФО; перевірка правильності відображення сум нарахованого ПДФО в обліку та звітності, їх узгодженість між собою
Завершальний етап	Узагальнення результатів процесу контролю

Розроблено автором на основі [28,35,60]

Таким чином, процедури внутрішнього контролю розрахунків за податком з доходів фізичних осіб мають на меті забезпечити точність і надійність цих розрахунків, виявити та усунути можливі помилки, а також забезпечити відповідність законодавчим вимогам.

Процедури внутрішнього контролю на ТОВ АПК «СВІТАНОК» повинні бути детально описані в документації підприємства і регулярно перевірятися та оновлюватися відповідно до змін в законодавстві та внутрішньої політики.

3.3 Узагальнення результатів внутрішнього контролю та шляхи його вдосконалення

Методика внутрішнього контролю розрахунків за податком з доходів фізичних осіб та узагальнення його результатів - це важливий процес для підприємств. Внутрішній контроль і аналіз результатів є інструментами, які допомагають впевнитися в точності розрахунків та вчасності сплати зобов'язань перед бюджетом.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки однією з головних цілей діяльності підприємства є отримання позитивного фінансового результату, який може бути досягнутий завдяки чіткій системі обліку та внутрішнього контролю. Ефективний облік та внутрішній контроль може допомогти підприємству підвищити його ефективність, даючи змогу використовувати додаткові можливості й вирішувати проблеми більш контрольованим чином. Характер і масштаб принципів та процедур контролю, розроблених підприємством, залежать від багатьох факторів, включаючи розмір та вид діяльності підприємства[11].

Виявлення ризиків нарахування штрафних санкцій при податкових перевітках має стати головною метою внутрішнього контролю ТОВ АПК «СВІТАНОК». Крім того, метою контролю обліку єдиного соціального внеску, нахованого на заробітну плату робітників підприємства є виявлення порушень чи помилок, а також їх впливу на правильність сформованої податкової звітності та попередження помилок у веденні бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці.

Необхідно встановити наявність та повноту первинних та звітних даних стосовно наявності зобов'язань з ПДФО перед бюджетом, своєчасність відображення цих даних у зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку зобов'язань з ПДФО перед та його відповідність Податковому кодексу України, реальності наявних зобов'язань, законності й доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення стану зобов'язань з ПДФО у звітності підприємства.

Попередній етап контролю оподаткування ПДФО на ТОВ АПК «СВІТАНОК» має включати тестування внутрішнього контролю оподаткування. Отримана інформація дозволить сформувану більш ефективну програму перевірки, яка дозволить розглянути всі аспекти нарахування та сплати ПДФО підприємства включаючи всі особливості його діяльності, ділянки з підвищеним ризиком.

Для внутрішнього контролю розрахунків за податком з доходів фізичних осіб доцільно використовувати тест стану контролю вчасного нарахування та сплати ПДФО, представлений в таблиці 3.6:

Тест стану контролю нарахування та сплати ПДФО

Питання	Так	Ні	Відповідь відсутня	Примітки
Чи дотримується підприємство вимог Законів України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податкового кодексу України?	+			
Чи є окрема посада бухгалтера, який займається обліком заробітної плати та податків і відрахувань з неї?	+			
Чи вірно застосовані ставки ПДФО?	+			
Чи вірно розраховані суми ПДФО?	+			
Вчасно перераховано ПДФО до бюджету?	+			
Чи вчасно подається податкова звітність з ПДФО?	+			

Розроблено автором на основі [11,15,23]

Щоб досягти мети контролю підприємство ТОВ АПК «СВІТАНОК» має ставити перед собою наступні завдання (рис. 3.5).

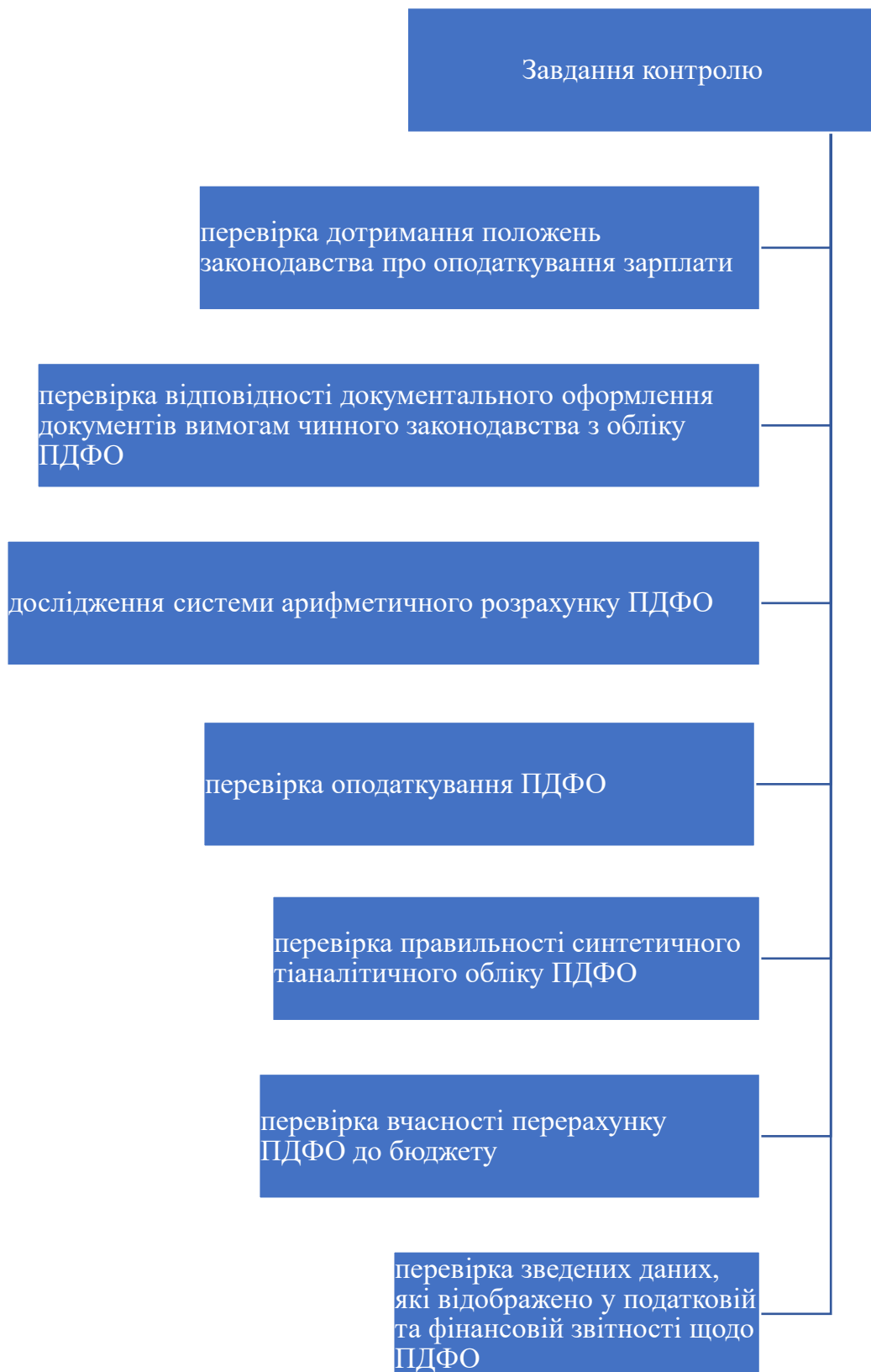

Рис. 3.5 Завдання контролю ТОВ АПК «СВІТАНОК»

Для досягнення поставлених завдань з контролю та сплати ПДФО, необхідно розробити певний план перевірки, який є документом організаційно-

методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах контролю і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Рекомендований план контролю оподаткування ПДФО наведений в таблиці 3.7:

Таблиця 3.7

Загальний план контролю нарахування та сплати ПДФО

Етап	Процедура	Виконавець	Термін
1	2	3	4
Попередній	встановлення достовірності первинних даних відносно наявності зобов'язань з ПДФО перед бюджетом, повноти і своєчасності відображення даних у зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку зобов'язань з ПДФО перед бюджетом		1 день
Попередній	його відповідність обліковій політиці підприємства, національним стандартам бухгалтерського обліку, реальності наявних зобов'язань з ПДФО, законності й доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення стану зобов'язань з ПДФО у звітності підприємства		1 день
Основний	Перевірка операцій щодо оподаткування ПДФО: - перевірка розрахунку суми ПДФО - перевірка вчасності сплати ПДФО до бюджету - перевірка податкової звітності з ПДФО		3 дні
Заключний	Надання звіту. Розробка рекомендацій щодо покращення обліку ПДФО		2 дні

Розроблено автором на основі [11,23,30,36]

В процесі здійснення контролю нарахування та сплати ПДФО на ТОВ АПК «СВІТАНОК» необхідно виявити відповідність чинному законодавству всіх розрахунків, первинних документів, звітності щодо цих операцій[14]. Після проведення тестування стану обліку ПДФО контролер має розробити програму контролю. Вдосконалена програма контролю нарахування та сплати ПДФО представлена в таблиці 3.8.

Під час перевірки обліку ПДФО на ТОВ АПК «СВІТАНОК» контролер має скласти, як робочу, так і підсумкову документацію.

Програма контролю нарахування та сплати ПДФО

Мета контролю	Завдання контролю	Виконавець	Термін	Робочі документи	Примітки
1	2	3	4	5	6
Визначення правильності оформлення первинної документації з ПДФО	Встановлення повноти і правильності оформлення розрахунково-платіжної відомості	Бухгалтер	щомісяця	Акти перевірки	Звернути увагу на документи, пов'язані з виплатою премій та компенсацій.
Перевірка розрахунку та нарахування ПДФО	перевірка утриманої суми ПДФО з ФОП працівників	Бухгалтер	Щомісяця	довідки про доходи, податковий розрахунок, договори з працівниками, штатний розпис, накази про прийняття на роботу, таблиць обліку робочого часу, виписки з банківських рахунків	
Перевірка правильності сплати ПДФО	Перевірка правильності перерахування ПДФО	Бухгалтер	Щомісяця	Платіжні інструкції, виписки з банківських рахунків, податкові декларації, повідомлення про сплату податків	
Перевірка стану синтетичного обліку	Перевірка синтетичного обліку ПДФО	Бухгалтер	Щомісяця	Головна книга, журнали-ордери, розрахунки заробітної плати, податковий розрахунок, платіжні інструкції, виписки з банківських рахунків, реєстри податкових накладних, первинні документи (договори, акти виконаних робіт)	

Перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці	Перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці. У випадку виявлення розбіжностей між аналітичним і синтетичним обліком встановлення їх причини	Бухгалтер	Щомісяця	Табелі обліку робочого часу, розрахункові відомості, особові рахунки працівників, головна книга	
Перевірка своєчасності та вірності складання та подання звітності з ПДФО	Перевірка своєчасності та правильності складання та подання звітності з ПДФО. Перевірка підтверджуючих документів про подання всієї необхідної звітності у встановлені законодавством терміни. Виявлення ризиків нарахування штрафних санкцій при податкових перевірках. Надання рекомендацій щодо усунення виявлених порушень. Складання уточнених розрахунків до податкової звітності у разі необхідності	Бухгалтер	Щомісяця	Первинні документи, робочі папери	

В робочі документи повинна вноситися всю отримана інформація, на основі якої потім формується звіт.

В процесі перевірки особлива увага має приділятися правильності розрахунку суми ПДФО. Для перевірки відповідності розрахунку ПДФО чинному законодавству, правильності арифметичного розрахунку суми ПДФО доцільно застосовувати робочий документ, представлений в таблиці 3.9:

Таблиця 3.9

Робочий документ перевірки нарахованої суми ПДФО

№	Дата	Дані обліку		Дані перевірки		Відхилення		Примітки
1	2	3		4		5		6
		Нарахов. ФОП за місяць, грн	Утримано ПДФО за місяць, грн	Нарахов. ФОП за місяць, грн	Утримано ПДФО за місяць, грн	Нарахов. ФОП за місяць, грн	Утримано ПДФО за місяць, грн	
1	11.08.23	20300,00	3654,00	20300,00	3654,00	0	0	

Розроблено автором на основі [15,23,30]

Крім того, необхідно перевірити своєчасність сплати податку з доходів фізичних осіб підприємством ТОВ АПК «СВІТАНОК» (табл. 3.10):

Таблиця 3.10

Робочий документ перевірки своєчасності сплати ПДФО

№ п/д	Особа, відповідальна за сплату ПДФО	Дані обліку		Дані перевірки		Відхилення		Граничний строк сплати ПДФО
		Сума ПДФО, грн.	Дата п/д	Сума ПДФО, грн.	Дата п/д	Сума ПДФО, грн.	Дата п/д	
1	Мельника А.О.	17470,00	15.05.23	17470,00	10.05.23	0	-	30.05.23

Розроблено автором на основі [11,30,38]

Представлені в табл 3.8-3.10 робочі документи дозволяють перевірити правильність розрахунку ПДФО, достовірність первинних документів, відображення даних в обліку та звітності підприємства ТОВ АПК «СВІТАНОК».

Впровадження на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК» заходів з удосконалення обліку та його контролю щодо ПДФО дозволить попередити та

усунути порушення чинного законодавства. Методика проведення контролю надасть змогу контролеру охопити всі аспекти оподаткування ПДФО, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку цих операцій. Проведення ефективного внутрішнього контролю неможливе без використання робочої документації, тому, необхідно застосовувати документи, які направлені на перевірку первинних документів та мають підвищити якість контролю нарахування та сплати ПДФО. Важливо, щоб весь процес внутрішнього контролю був документований та відповідав вимогам законодавства та внутрішній політиці підприємства.

Таким чином, внутрішній контроль розрахунків за податком з доходів фізичних осіб є надзвичайно важливим для підприємства, оскільки надійні та точні розрахунки є основою сплати ПДФО і дотримання законодавчих вимог.

Наведені процедури та підходи до внутрішнього контролю розрахунків за ПДФО забезпечують:

- дотримання законодавчих вимог і правил, які регулюють розрахунок та сплату ПДФО;
- зменшення ризику фінансових втрат: - контроль розрахунків сприяє уникненню фінансових втрат, пов'язаних з несплатою або неправильним розрахунком ПДФО;
- внутрішній контроль включає заходи для захисту конфіденційної інформації про працівників та розрахунки, запобігаючи несанкціонованому доступу;
- передбачає наявність кваліфікованих співробітників, що забезпечують правильність розрахунків і відповідність вимогам.

Отже, внутрішній контроль розрахунків за ПДФО є важливим компонентом фінансового управління і спрямований на забезпечення надійності, точності та дотримання вимог. Це важливо для підприємства, адже допомагає запобігти фінансовим ризикам і правопорушенням.

Висновки до розділу 3

Програма контролю нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) є важливим інструментом для підприємств, що забезпечує відповідність законодавству та ефективність управління податковим обліком. Така програма дозволяє автоматизувати облік, моніторинг та звітність щодо ПДФО, знижуючи ризики помилок та податкових порушень, а також підвищуючи прозорість і точність податкових операцій.

Комп'ютеризація даного процесу спрощує роботу таким чином:

1. Автоматизація розрахунків і звітності. Програма автоматично розраховує суми ПДФО та готує звіти, що зменшує ймовірність помилок і економить час, особливо на великих підприємствах з численним штатом.
2. Моніторинг і контроль платежів. Програма дозволяє відстежувати графік нарахувань і сплат ПДФО, забезпечуючи своєчасність і точність платежів, що запобігає штрафам та пені за прострочення.
3. Відповідність законодавству. Систематичне оновлення програми відповідно до змін у податковому законодавстві забезпечує її актуальність і правомірність усіх обчислень.
4. Прозорість і звітність. Програма дозволяє зберігати та систематизувати інформацію про нарахування ПДФО, спрощуючи звітність і контроль з боку податкових органів, а також внутрішніх аудиторів підприємства.

Програма контролю нарахування та сплати ПДФО є необхідною для сучасного підприємства, яке прагне до прозорості та ефективності у веденні податкового обліку. Використання такого програмного забезпечення мінімізує податкові ризики, оптимізує адміністрування податкових платежів і покращує загальну фінансову стабільність підприємства.

ВИСНОВКИ

1. В магістерській кваліфікаційній роботі було розглянуто оподаткування доходів фізичних осіб їх облік та внутрішній контроль в розвитку інформаційних технологій. Податок з доходів фізичних осіб – загальнодержавний прями́й податок, який стягується з доходів фізичних осіб. Порядок його нарахування та сплати регулюється Податковим кодексом України.

2. Сучасні завдання, які постають перед державою стосовно вдосконалення податкової системи за критеріями розвинутих країн, підходів до реалізації політики оподаткування доходів фізичних осіб, перехід на середньострокове бюджетне планування податкових надходжень, з одного боку, та уникнення вже відомих для інших держав проблем, з якими вони стикалися – з іншого боку, обумовлюють необхідність дослідження існуючого досвіду політики оподаткування доходів фізичних осіб.

3. Оподаткування доходів фізичних осіб є одним із ключових джерел бюджетних надходжень у багатьох країнах світу. Міжнародний досвід та національна практика мають свої особливості. У багатьох розвинених країнах використовується прогресивна шкала оподаткування, де ставки податку зростають із збільшенням доходу. Це сприяє більшій соціальній справедливості та перерозподілу доходів. В США та Німеччині діють декілька податкових категорій з прогресивними ставками. У багатьох країнах існують податкові кредити та пільги, які зменшують податкове навантаження на певні категорії громадян. Наприклад, у Канаді та Великобританії надаються податкові знижки для сімей з дітьмию

4. В Україні діє пропорційна система оподаткування доходів фізичних осіб зі ставкою 18%. Це відрізняється від прогресивної системи, яка використовується в багатьох інших країнах, але має свої переваги у вигляді простоти адміністрування.

5. Оподаткування доходів фізичних осіб є важливим аспектом фінансового регулювання, який забезпечує значний обсяг надходжень до

державного бюджету. З розвитком інформаційних технологій облік та внутрішній контроль оподаткування зазнають значних змін і вдосконалень.

6. Інформаційні технології дозволяють автоматизувати процеси обліку доходів фізичних осіб та податкової звітності. Це зменшує кількість помилок, пов'язаних з людським фактором, і підвищує ефективність податкового адміністрування. Впровадження інформаційних систем для обліку та контролю знижує витрати на адміністрування податкового процесу, оскільки значна частина операцій автоматизується і не вимагає ручної обробки.

7. Основним видом діяльності ТОВ АПК «СВІТАНОК» є вирощування зернових культур. Підприємство забезпечене основними засобами, але вони фізично та морально застаріли. Необхідно вкладати кошти в оновлення основних засобів. Зростання прибутку підприємства за результатами діяльності 2021-2023 р. є позитивним фактором. В той самий час на ТОВ АПК «СВІТАНОК» спостерігається брак власних коштів. Крім того спостерігається зростання кредиторської заборгованості. В наступному підрозділі розглянемо організацію обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб на підприємстві ТОВ АПК «СВІТАНОК».

8. ТОВ АПК «СВІТАНОК» зобов'язане інформувати про суми нарахованого та сплаченого єдиного соціального внеску контролюючі органи шляхом подачі звітності. Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається окремо за кожний квартал (податковий період) з розбивкою по місяцях звітного кварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу.

9. За порушення порядку нарахування, обчислення і строків сплати податку з доходів фізичних осіб посадові особи підприємства несуть адміністративну відповідальність. Процедури внутрішнього контролю розрахунків за податком з доходів фізичних осіб мають на меті забезпечити точність і надійність цих розрахунків, виявити та усунути можливі помилки, а також забезпечити відповідність законодавчим вимогам.

10. Процедури внутрішнього контролю на ТОВ АПК «СВІТАНОК» повинні бути детально описані в документації підприємства і регулярно перевірятися та оновлюватися відповідно до змін в законодавстві та внутрішньої політики. Внутрішній контроль розрахунків за податком з доходів фізичних осіб є надзвичайно важливим для підприємства, оскільки надійні та точні розрахунки є основою сплати ПДФО і дотримання законодавчих вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «BAS Бухгалтерія»): навч. посіб. Тетяна Демченко; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. 185 с.
2. Бак Н. А. Фіскальна результативність адміністрування ПДФО в Україні та напрями її поліпшення. Приазовський економічний вісник. Випуск №3(20). 2020. С. 211-219.
3. Березовська С. В. Сутність та елементи податку на доходи фізичних осіб з заробітної плати в деяких країнах світу: досвід для України. Держава та регіони. 2019. №2. С. 50-55.
4. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою): навчальний посібник. Л. І. Жидеєва, О. П. Колісник; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 178 с.
5. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 13 грудня 2018 р.): тези доповідей. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2018. 210 с.
6. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Н. С. Акімова, О. О. Говоруха, Л. О. Кирильєва, Т. О. Євлаш. Х.: ХДУХТ, 2019. 182 с.
7. Бухгалтерський облік II: навч. посібник. А. П. Косяк, А. В. Зубенко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 326 с.
8. В якій формі можна подати звіт з ЄСВ: нагадування від ДПС. Дебет-Кредит. 2020, 05 травня. С.16.
9. Валовий внутрішній продукт. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua> (дата звернення 23.09.2024)
10. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.

11. Внутрішній контроль: навч. посіб. Пугаченко О.Б., Шалімова Н.С. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
12. Гнидюк І. В. Оцінка податку на доходи фізичних осіб як фіскального показника. І. В. Гнидюк, Л. В. Уманець, Т. В. Гончаренко. Бізнес Інформ. 2021. С. 279-285.
13. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 20.09.2024р)
15. Дерев'янку С. І., Кузик Н. П., Олійник С. О., Ганяйло О. М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 380 с.
16. Доходи Зведеного бюджету України. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua> (дата звернення 20.09.2024р)
17. Дуб А. Р. Трансформація адміністрування податку з доходів фізичних осіб: світовий досвід і можливості для України. Фінанси України. 2018. №5. С. 80-93.
18. Дутова Н. В. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. Н. В. Дутова, Є. С. Лесік. Економіка і організація управління. 2019. №1. С. 43-52.
19. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2018. 372 с.
20. Журавська І. Об'єднана зарплатна звітність: актуальні запитання— відповіді. Частина І. Бухгалтер&Закон. 2021. №23-24.
21. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.
22. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
23. Клюс Ю. І. Оцінка ефективності внутрішнього контролю промислових підприємств. Науковий погляд: економіка та управління, №3 (69)/ 2020. С. 52-56.

24. Кміть В. М. Перспективи і напрями вдосконалення оподаткування доходів фізичних осіб із використанням зарубіжного досвіду. Інфраструктура ринку. Випуск №37. 2019. С. 575-583.

25. Ковальчук К. О. Функції податків та їх реалізація в податковій системі України. К., 2018. №10. С.79-83.

26. Кононенко Л. В. Інноваційний розвиток системи бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. Кропивницький: ЦНТУ, 2018. Вип. 33. С. 144-152.

27. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: Навч. посіб. Ч.ІІ/Н.Л. Шишкова; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Д.: НТУ «ДП», 2021. 155 с.

28. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. М. Я. Коробов. К.: Т-во «Знання», КОО, 2018. 294 с.

29. Лучишин Л. М. Роль податків і зборів у доходах місцевих бюджетів. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. Випуск №2. 2019. С. 61-69.

30. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

31. Масленніков Є. І. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: поточний стан та шляхи реформування. Причорноморські економічні студії. Випуск №57. 2020. С. 47-50.

32. Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 632 с.

33. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Магда Г. В. Удосконалення методики внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 89–94.

34. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Іващенко Є. Є. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для підвищення якості формування інформації в обліку. URL: <http://www.economy.in.ua> (дата звернення 24.09.2024)

35. Назарова І. Я., Муравський В. В., Шевчук О. А. Організація автоматизованого робочого місця бухгалтера. Тернопіль: Крок, 2019. 294 с.

36. Нова декларація з ПДФО та ЄСВ для фізосіб подаватиметься з 2022 року: доопрацьовано проєкт Мінфіну. Дебет-Кредит: електронна газета. 2020, 09 грудня. URL: <https://news.dtkk.ua> (дата звернення 24.09.2024)

37. Облік і оподаткування у питаннях та відповідях. Є. В. Калюга та ін. Київ: ЦП «Компринт», 2019. 378 с.

38. Облік, оподаткування і контроль в управлінні, 14 квітня 2021 р. Кропивницький, 2021. 177 с.

39. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення 24.09.2024)

40. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль, 2020. 363с.

41. Панасюк В. М. Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 330 с.

42. Петрова Л. В. Податок з доходу фізичних осіб: сучасні реалії. Л. В. Петрова. Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 – 17 квітня 2020 р.), м. Дніпро, НМетаУ. 2020. С. 408–414.

43. Податки в Німеччині для підприємств та фізичних осіб. URL: <https://migrant.biz.ua> (дата звернення 24.09.2024)

44. Податкова соціальна пільга з ПДФО. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення 24.09.2024)

45. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755
URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
46. Податкова система України: Підручник / В.М. Федосов, В. М., Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; за ред. В. М. Федосова. Київ, Либідь, 2019. 429 с.
47. Податкова система: навч. посібник. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М.О. За заг. ред. І.С. Волохової, О.Ю. Дубовик. Харків, 2019. 402 с.
48. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навчальний посібник / ред. А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н.С. Чакалова. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 260 с.
49. Подмешальська Ю. В., Мелехова Т. О., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 400 с.
50. Полишин Г. А. Місцеві податки та збори в Україні і за кордоном. Фінансове право. Випуск №4. 2019. С. 162-165.
51. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://buhgalter911.com.ua> (дата звернення 24.09.2024)
52. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 24.09.2024)
53. Райнова Л. Б. Система оподаткування доходів фізичних осіб та їх особливості. Формування ринкових відносин в Україні. 2020. №11. С.132-137
54. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: монографія. О. В. Пальчук, В. М. Савченко, І. В. Ружмайка та ін; за ред. Г. М. Давидова. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 248 с.
55. Соколовська А. М. Вплив податків на нерівність доходів в Україні. /А. М. Соколовська, Л. Б. Райнова. Фінанси України. 2019. №7. С. 72-91.
56. «Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (м. Ірпінь, 29 березня 2019 року) / Ірпінь: Видавництво Університету ДФС України, 2019. 281 с.

57. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ: Алерта, 2020. 192 с.

58. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

59. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні: навчальний посібник. Краєвський В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Параниця Н. В., Богдан С. В. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 288 с.

60. Федорова Т. А. Тренінг з економіки підприємства: навч. метод. посібник / Федорова Т. А., Кравченко О. С. К.: Ліра-К, 2018. 154 с.

61. Фінансовий облік: підручник. Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк та ін. 4-те вид., доп. і перероб. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.

62. Фінансовий облік. Частина 2. Наочний посібник для студентів кооперативних коледжів. Спеціальність: 071 Облік і оподаткування / Уклад. Пластун Н. І. К.: НМЦ «Укоопосвіта». 2020. 122 с.

63. Холмогорова Н. Об'єднана звітність з зарплатних податків 2021: чи полегшить бухгалтерську долю скасування щомісячної звітності? URL: <https://eba.com.ua/>(дата звернення 08.10.2023).

64. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 24.09.2024)

65. Чобан Є. І., Форкун І. В. Економічна сутність фінансових результатів підприємства та їх класифікація. Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький: ХНУ. 2021. 190 с.

66. Швець Ю. О., Бахметова Я. Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17. С. 771-775.

67. Швабій К. Податок з доходів фізичних осіб: проблеми і перспективи. Вісник податкової служби України. 2019. № 6. С. 56-64.

68. Щирба І. М. Сутність облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці та факторів впливу на її формування. І. М. Щирба. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. ЖДТУ, 2019. № 4(50). С. 191-193.

ДОДАТКИ

Структура апарату бухгалтерської служби

Посада	Функціональні обов'язки
1	2
Головний бухгалтер	<p>Забезпечує ведення бухгалтерського обліку; Організує роботу бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій Забезпечує складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями Здійснює контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки</p>
Заступник головного бухгалтера	<p>Забезпечувати правильний та своєчасний облік основних засобів (складання товарних звітів, прийомних актів на основі первинних документів та вибуття) і відображення в звітах операцій пов'язаних з їх рухом. Забезпечувати правильний та своєчасний облік ТМЦ Робить розрахунки платежів по договорах оренди, контролює правильність і своєчасність платежів</p>
Касир	<p>Здійснює операції, пов'язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності. Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання. Щоденно в кінці робочого дня виводить залишок грошових коштів у касі підприємства та передає у бухгалтерію підприємства звіт касира (копію записів в касовій книзі) разом з прибутковими касовими ордерами і видатковими документами під розпис особи, яка здійснює контроль за веденням касових операцій. Виконує інші обов'язки зі збереження в касі грошових документів, цінних паперів тощо</p>
Бухгалтера по розрахункам	<p>Здійснюють нарахування заробітних плат працівникам підприємства, контроль за витрачанням фонду оплати праці. Здійснюють реєстрацію бухгалтерських проводок, їх рознесення. Забезпечують керівників, кредиторів, інвесторів, аудиторів та інших користувачів бухгалтерської звітності порівняною та достовірною бухгалтерською інформацією по відповідній ділянці обліку</p>
Бухгалтер по реалізації готової продукції	<p>Відображає на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). Складає звітні калькуляції собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), виявляє джерела утворення втрат і непродуктивних витрат, підготовляє пропозиції щодо їхнього попередження.</p>

Бухгалтер по обліку матеріалів	Відображає на рахунках бухгалтерського обліку операції з обліку матеріалів. Здійснює прийом і контроль первинної документації на даній ділянці бухгалтерського обліку і підготовляє їх до лічильної обробці. Готує дані по відповідному ділянці бухгалтерського обліку для складання звітності, стежить за збереженням бухгалтерських документів, оформляє їх відповідно до встановленого порядку для передачі в архів.
--------------------------------	---

**Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1
«Загальні вимоги до фінансової звітності»**

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ АПК «СВІТАНОК» за ЄДРПОУТериторія Чернігівська за КОАТУУОрганізаційно правова форма господарювання Товариство з обмеженою
відповідальністю за КОПФГВид економічної діяльності вирощування зернових культур (крім рису), бобових
культур і насіння олійних культур за КВЕДСередня кількість працівників 222Адреса, телефон Чернігівська обл., Ніжинський р-н, село Талалаївка, вул. Прилуцька,
125

Одиниця виміру: тис.грн.

Складено (зробити позначку "x" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Коди		
22.	12	31
34490542		
UA740000000 00025378]		
240		
01.11		

x

**БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
на 31.12. 2022 р.**

1801001

Форма № 1

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	247401	418281
первісна вартість	1011	247935	445851
знос	1012	534	27570
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:		14067	14067
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	57851	54359
Усього за розділом I	1095	319319	486707

Подовження дод. Б.2			
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	213495	402604
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19509	4565
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		-	-
за виданими авансами	1130	10493	20435
з бюджетом	1135	10493	20435
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5824	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	5824	0
Витрати майбутніх періодів	1170	918	1717
Інші оборотні активи	1190	1209	469
Усього за розділом II	1195	379082	549264
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	698401	1035971
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	27195	27195
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	523153	763760
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
	1490		
Усього за розділом I	1495	550348	790955
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	48606	51763
Інші довгострокові зобов'язання	1515	34802	32146
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	83408	83909
III. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	26797
Поточна кредиторська заборгованість за:		-	-
довгостроковими зобов'язаннями	1610	45619	47408

Продовження дод. Б.2			
товари, роботи, послуги	1615	6888	58610
розрахунками з бюджетом	1620	2212	1439
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	0	97
розрахунками з оплати праці	1630	252	544
Поточні забезпечення	1660	1119	1793
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3433	7452
Усього за розділом III	1695	64645	161107
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	698401	1035971

**Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1
«Загальні вимоги до фінансової звітності»**

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ АПК «СВІТАНОК» за ЄДРПОУТериторія Чернігівська за КОАТУУОрганізаційно правова форма господарювання Товариство з обмеженою
відповідальністю за КОПФГВид економічної діяльності вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур за КВЕДСередня кількість працівників 222Адреса, телефон Чернігівська обл., Ніжинський р-н, село Талалаївка, вул. Прилуцька, 125

Одиниця виміру: тис.грн.

Складено (зробити позначку "x" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Коди		
23	12	31
34490542		
UA740000000 00025378]		
240		
01.11		

x

**БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
на 31.12. 2023 р.**

1801001

Форма № 1

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	418281	465150
первісна вартість	1011	445851	524806
знос	1012	27570	59656
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:		14067	14067
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	54359	36341
Усього за розділом I	1095	486707	515558

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	402604	341421
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4565	6675
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		-	-
за виданими авансами	1130	20435	19300
з бюджетом	1135	28492	46097
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	9316
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	26263	2017
Витрати майбутніх періодів	1170	1717	1306
Інші оборотні активи	1190	469	755
Усього за розділом II	1195	549264	566274
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1035971	1081832
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	27195	27195
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	763760	775716
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
	1490		
Усього за розділом I	1495	790955	802911
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	51763	45677
Інші довгострокові зобов'язання	1515	32146	32110
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	83909	77787
III. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	26797	69983
Поточна кредиторська заборгованість за:		-	-
довгостроковими зобов'язаннями	1610	47408	55596
товари, роботи, послуги	1615	58610	55503

Продовження дод.Б.3			
розрахунками з бюджетом	1620	1439	695
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	97	136
розрахунками з оплати праці	1630	544	527
Поточні забезпечення	1660	1793	2169
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7452	1263
Усього за розділом III	1695	161107	201134
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1035971	1081832